

Βρυξέλλες, 14.1.2020
COM(2020) 22 final

2020/0006 (COD)

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Στις 2 Μαΐου 2018 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε πρόταση για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027¹. Η πρόταση κατέδειξε την αυξημένη φιλοδοξία της Επιτροπής όσον αφορά τις δραστηριότητες που σχετίζονται με το κλίμα και πρότεινε να διατεθεί στις εν λόγω δραστηριότητες το 25 % των δαπανών, ύψους 320 δισ. EUR, που θα κινητοποιηθούν μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Στη συνέχεια, στις 29 και στις 30 Μαΐου 2018, η Επιτροπή ενέκρινε τις νομοθετικές της προτάσεις που διέπουν τη χρήση της χρηματοδότησης στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή την ίδια περίοδο. Ένας από τους κύριους στόχους που θα κατευθύνουν τις επενδύσεις της ΕΕ για την περίοδο 2021-2027 θα είναι «μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και μπλε επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων»², σε εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού. Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, σημαντικό μερίδιο της χρηματοδότησης για τη συνοχή θα εστιαστεί σ' αυτήν την προτεραιότητα. Θα είναι σημαντικό να επιβεβαιωθεί το μερίδιο αυτό στην εν εξελίξει νομοθετική διαδικασία.

Στις 11 Δεκεμβρίου 2019 η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, η οποία χαράσσει τον χάρτη πορείας της προς μια νέα αναπτυξιακή πολιτική για την Ευρώπη. Η εν λόγω αναπτυξιακή πολιτική βασίζεται σε φιλόδοξους στόχους για το κλίμα και το περιβάλλον και σε συμμετοχικές διαδικασίες που συνενώνουν τους πολίτες, τους δήμους και τις περιφέρειες στη μάχη για την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και την προστασία του περιβάλλοντος. Σύμφωνα με τον στόχο της επίτευξης της κλιματικής ουδετερότητας της ΕΕ έως το 2050 με αποτελεσματικό και δίκαιο τρόπο, η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία πρότεινε έναν Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης, καθώς και τη θέσπιση Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, ώστε να μην μείνει κανείς στο περιθώριο. Οι πιο ευάλωτες ομάδες είναι εκείνες που είναι περισσότερο εκτεθειμένες στις επιβλαβείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Παράλληλα, η διαχείριση της μετάβασης θα οδηγήσει σε σημαντικές διαρθρωτικές αλλαγές. Οι πολίτες και οι εργαζόμενοι θα επηρεαστούν με διαφορετικούς τρόπους και το σημείο αφετηρίας για τη μετάβαση δεν είναι το ίδιο για όλα τα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τις πόλεις, ούτε έχουν όλα τα κράτη μέλη, οι περιφέρειες και οι πόλεις την ίδια ικανότητα απόκρισης.

Όπως περιγράφεται αναλυτικότερα στην ανακοίνωση για το επενδυτικό σχέδιο για μια βιώσιμη Ευρώπη³, ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης θα εστιαστεί στις περιφέρειες και τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση λόγω της εξάρτησής τους από τα ορυκτά καύσιμα, συμπεριλαμβανομένου του άνθρακα, της τύρφης και του πετρελαιούχου σχιστόλιθου, ή από βιομηχανικές διεργασίες έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ορισμένοι τομείς θα παρακμάσουν, αφού η μείωση στα επίπεδα οικονομικής παραγωγής και απασχόλησης θα είναι μη αναστρέψιμη για οικονομικές δραστηριότητες με υψηλά επίπεδα εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου ή για δραστηριότητες οι οποίες βασίζονται στην παραγωγή και τη χρήση ορυκτών καυσίμων, ιδίως άνθρακα, λιγνίτη, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου. Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να μετασχηματιστούν άλλοι τομείς με υψηλά επίπεδα έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, στους οποίους

¹ COM(2018) 322 final.

² COM(2018) 375 – άρθρο 4.

³ COM(2020) 21 της 14.1.2020.

μπορούν να βρεθούν τεχνολογικές εναλλακτικές λύσεις για τις διεργασίες υψηλής έντασης άνθρακα, προκειμένου να διατηρηθεί η οικονομική παραγωγή και να ενισχυθεί η απασχόληση. Συνολικά, υποδομές στον τομέα του άνθρακα υπάρχουν σε 108 ευρωπαϊκές περιφέρειες και σχεδόν 237 000 άτομα απασχολούνται σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τον άνθρακα, ενώ σχεδόν 10 000 άτομα απασχολούνται σε δραστηριότητες εξόρυξης τύρφης και περίπου 6 000 άτομα στον κλάδο παραγωγής πετρελαιούχου σχιστόλιθου. Ιδιαίτερη προσοχή απαιτείται ως προς τον κλάδο παραγωγής πετρελαιούχου σχιστόλιθου, λόγω των πολύ υψηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα που σχετίζονται μ' αυτό το καύσιμο. Πολλές επιπλέον έμμεσες θέσεις εργασίας εξαρτώνται επίσης από την αλυσίδα αξίας των ορυκτών καυσίμων και από βιομηχανικές διεργασίες με ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης θα συμπληρώνει την ουσιαστική συνεισφορά του προϋπολογισμού της ΕΕ μέσω όλων των μέσων που έχουν άμεση σχέση με τη μετάβαση, όπως είναι ιδίως το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης («ΕΤΠΑ») και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ («ΕΚΤ+»).

Ο Μηχανισμός θα αποτελείται από τρεις πυλώνες: 1) ένα Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης που θα υλοποιηθεί στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης, 2) ένα ειδικό καθεστώς στο πλαίσιο του InvestEU και 3) μια δανειακή διευκόλυνση του δημόσιου τομέα από τον όμιλο της ΕΤΕπ για την κινητοποίηση πρόσθετων επενδύσεων στις σχετικές περιφέρειες. Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα χρησιμοποιηθεί πρωτίστως για την παροχή επιχορηγήσεων· το ειδικό καθεστώς μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU θα προσελκύσει ιδιωτικές επενδύσεις και η εταιρική σχέση με την ΕΤΕπ θα μοχλεύσει δημόσια χρηματοδότηση.

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα επικεντρωθεί στην οικονομική διαφοροποίηση των εδαφών που επηρεάζονται περισσότερο από την κλιματική μετάβαση και στην απόκτηση νέων δεξιοτήτων και την ενεργό ένταξη των εργαζομένων και των ατόμων που αναζητούν εργασία στα εν λόγω εδάφη. Η επιλεξιμότητα των επενδύσεων στο πλαίσιο των άλλων δύο πυλώνων του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης θα είναι ευρύτερη, ώστε να στηρίζονται δραστηριότητες που σχετίζονται με την ενεργειακή μετάβαση. Το ειδικό καθεστώς InvestEU θα καλύπτει έργα για υποδομές στον τομέα της ενέργειας και των μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών φυσικού αερίου και της τηλεθέρμανσης, καθώς και έργα για την απαλλαγή από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Στο πλαίσιο της δημόσιας δανειακής διευκόλυνσης μέσω της ΕΤΕπ, θα δοθεί η δυνατότητα στις δημόσιες αρχές να εφαρμόσουν μέτρα για τη διευκόλυνση της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα. Τα έργα θα ποικίλλουν από υποδομές ενέργειας και μεταφορών έως δίκτυα τηλεθέρμανσης και μέτρα ενεργειακής απόδοσης, συμπεριλαμβανομένης της ανακαίνισης κτιρίων.

Θα απελευθερωθούν πρόσθετοι δημόσιοι και ιδιωτικοί πόροι μέσω ενός συνεκτικού ρυθμιστικού πλαισίου, ιδίως τομεακών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, που θα δημιουργήσουν ευκαιρίες για τη διευκόλυνση της χρήσης εθνικών πόρων για έργα που συνάδουν με τους στόχους της δίκαιης μετάβασης. Η συμβουλευτική στήριξη και η τεχνική βοήθεια για τις περιφέρειες θα αποτελεί επίσης αναπόσπαστο τμήμα του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης.

Με βάση τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα και την ανάγκη να ενισχυθεί η παγκόσμια δράση για το κλίμα, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 12ης Δεκεμβρίου 2019 ενέκρινε τον στόχο της επίτευξης μιας κλιματικά ουδέτερης Ένωσης έως το 2050, σύμφωνα με τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού, και εξέφρασε την ικανοποίησή του για την ανακοίνωση της Επιτροπής που προτείνει επενδύσεις ύψους 100 δισ. EUR μέσω του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης με σκοπό τη διευκόλυνση της επίτευξης των στόχων αυτών. Πόροι του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, συμπεριλαμβανομένου του Ταμείου

Δίκαιης Μετάβασης, θα διοχετευθούν στη στήριξη των δεσμεύσεων των κρατών μελών ως προς την επίτευξη του στόχου μιας κλιματικά ουδέτερης Ένωσης έως το 2050.

Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα αποτελέσει βασικό εργαλείο για τη στήριξη των εδαφών που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα και για την αποφυγή της αύξησης των ανισοτήτων σε περιφερειακό επίπεδο. Ως εκ τούτου, το Ταμείο θα συσταθεί στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή, που αποτελεί το κύριο μέσο πολιτικής της ΕΕ για τη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων και την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αλλαγών στις περιφέρειες της Ευρώπης και θα έχει κοινούς στόχους με την πολιτική για τη συνοχή στο ειδικό πλαίσιο της μετάβασης προς την ενεργειακή ουδετερότητα. Θα υλοποιηθεί μέσω επιμερισμένης διαχείρισης σε στενή συνεργασία με τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Αυτό θα διασφαλίσει τον ενστερνισμό της στρατηγικής για τη μετάβαση και θα παράσχει τα εργαλεία και τις δομές για ένα αποτελεσματικό πλαίσιο διαχείρισης.

Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα παρέχει στήριξη σε όλα τα κράτη μέλη. Η κατανομή των χρηματοδοτικών του μέσων θα αποτυπώνει την ικανότητα των κρατών μελών να χρηματοδοτήσουν τις απαραίτητες επενδύσεις, ώστε να αντεπεξέλθουν στη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα.

Ως εκ τούτου, στη μέθοδο κατανομής θα ληφθεί υπόψη η κλίμακα της πρόκλησης που παρουσιάζει η μετάβαση για τις περιφέρειες με την υψηλότερη ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (μέσω των αντίστοιχων βιομηχανικών εκπομπών CO₂), καθώς και οι κοινωνικές προκλήσεις που θα προκύψουν λόγω της ενδεχόμενης απώλειας θέσεων εργασίας στη βιομηχανία, στην εξόρυξη άνθρακα και λιγνίτη και την παραγωγή τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου. Η μέθοδος θα λαμβάνει επίσης υπόψη το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης των κρατών μελών και τη σχετική επενδυτική ικανότητα.

Τα κράτη μέλη θα συμπληρώνουν τα κονδύλια του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης με ίδιους πόρους τους στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ+ μέσω ειδικού και οριστικού μηχανισμού μεταφοράς. Τα κράτη μέλη θα παρέχουν επίσης εθνικούς πόρους προς συμπλήρωση των πόρων της Ένωσης. Το επίπεδο της ενωσιακής συγχρηματοδότησης θα καθοριστεί σύμφωνα με την κατηγορία της περιφέρειας στην οποία βρίσκονται τα προσδιορισθέντα εδάφη. Δεδομένου ότι οι μεταφορές πόρων από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ θα είναι, από κοινού, πολλαπλάσιες των κονδυλίων του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης κατά τουλάχιστον 1,5 και έως και 3 φορές και, λαμβανομένης υπόψη της εθνικής συγχρηματοδότησης, η συνολική χρηματοδοτική ικανότητα του εν λόγω Ταμείου θα υπερβαίνει τα 30 δισ. EUR και ενδέχεται να ανέλθει σε 50 δισ. EUR. Με σκοπό να διασφαλιστεί ότι θα διατηρηθεί ο αντίκτυπος της πολιτικής για τη συνοχή, κανένα κράτος μέλος δεν θα πρέπει να παρέχει πάνω από 20 % των αρχικών κονδυλίων του στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ και των αρχικών κονδυλίων του στο πλαίσιο του ΕΚΤ+ (υπολογιζόμενων ανά ταμείο) ως συμπληρωματική στήριξη που μεταβιβάζεται στο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.

Προγραμματισμός του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης

Η διαδικασία προγραμματισμού, συμπεριλαμβανομένου του προσδιορισμού των εδαφών στα οποία θα πραγματοποιηθεί η παρέμβαση και οι αντίστοιχες δράσεις, θα συμφωνηθεί στο πλαίσιο διαλόγου μεταξύ της Επιτροπής και κάθε κράτους μέλους. Θα κατευθύνεται από τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Τα εν λόγω εδάφη πρέπει να είναι όσα επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό από τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της μετάβασης, ιδίως όσον αφορά τις αναμενόμενες απώλειες θέσεων εργασίας και τον

μετασχηματισμό των παραγωγικών διεργασιών των βιομηχανικών εγκαταστάσεων με την υψηλότερη ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Λαμβάνοντας υπόψη την ανάλυση της Επιτροπής στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας, τα κράτη μέλη θα καταρτίσουν ένα ή περισσότερα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης, που θα παρέχουν συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας μετάβασης έως το 2030, σύμφωνα με τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα και τη μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία και θα προσδιορίζουν, στη συνέχεια, τα εδάφη που θα πρέπει να λάβουν στήριξη. Για καθένα από τα εν λόγω εδάφη, τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης θα προσδιορίζουν τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις και θα παρέχουν λεπτομερή στοιχεία για τις ανάγκες οικονομικής διαφοροποίησης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και περιβαλλοντικής αποκατάστασης, ανάλογα με την περίπτωση.

Με σκοπό να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, η στήριξη που θα παρασχεθεί θα πρέπει να είναι εστιασμένη. Επομένως, τα εδάφη θα αντιστοιχούν σε περιφέρειες επιπέδου NUTS 3 ή μπορούν να είναι τμήματα των περιφερειών αυτών.

Η στήριξη από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα βασίζεται σε εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης και θα προγραμματιστεί στο πλαίσιο μίας ή περισσότερων προτεραιοτήτων, είτε σε προγράμματα που επίσης στηρίζονται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+ ή το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης ή σε ειδικό πρόγραμμα του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης θα αποτελούν μέρος των προγραμμάτων και θα εγκριθούν με την ίδια απόφαση της Επιτροπής όπως και το πρόγραμμα. Η στήριξη από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα εξαρτάται από την έγκριση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, τα οποία πρέπει να περιλαμβάνουν, ειδικότερα, περιγραφή της δέσμευσης του κράτους μέλους όσον αφορά τη διαδικασία μετάβασης σύμφωνα με τα εθνικά του σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα και τον στόχο της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης θα πρέπει επίσης να παρέχουν αιτιολόγηση για τους συμπληρωματικούς πόρους του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ+ οι οποίοι μεταφέρονται, καθώς και για κάθε στήριξη παραγωγικών επενδύσεων σε επιχειρήσεις άλλες από ΜΜΕ, εφόσον κρίνεται απαραίτητο. Η έγκριση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης θα επιτρέψει τη στήριξη όχι μόνο από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, αλλά και από το ειδικό καθεστώς δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU (δεύτερος πυλώνας του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης) και της δανειακής διευκόλυνσης του δημόσιου τομέα που υλοποιείται σε συνεργασία με την ΕΤΕπ (τρίτος πυλώνας), που θα στηρίζει τις επενδύσεις για τα οικεία εδάφη. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης θα πρέπει να επικαιροποιούνται και να εγκρίνονται εκ νέου όταν είναι αναγκαίο, ιδίως σε περίπτωση επικαιροποίησης των εθνικών σχεδίων για την ενέργεια και το κλίμα. Όπως ισχύει για όλα τα προγράμματα της πολιτικής για τη συνοχή, τα προγράμματα που στηρίζονται από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα υπόκεινται σε ενδιάμεση επανεξέταση. Με βάση τα αποτελέσματα, οι πόροι του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης θα μπορούσαν να ανακατανεμηθούν εντός του κράτους μέλους το 2025 στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης. Η ενδιάμεση επανεξέταση θα παράσχει επίσης την ευκαιρία κατανομής της χρηματοδότησης για τα έτη 2026 και 2027, η οποία θα δεσμευτεί κατά την έναρξη της επόμενης περιόδου.

Τα εδάφη που λαμβάνουν στήριξη από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα επωφεληθούν επίσης από ειδικό μηχανισμό τεχνικής βοήθειας. Σκοπός αυτού του μηχανισμού είναι ο σχεδιασμός προσαρμοσμένης δέσμης μέτρων για όλο το φάσμα της διαθέσιμης στήριξης από την Επιτροπή, την ΕΤΕπ και άλλους διεθνείς οργανισμούς με απλό και συνολικό τρόπο. Ήδη το 2020 η Επιτροπή θα βοηθήσει τα κράτη μέλη στην κατάρτιση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης. Επιπλέον, ο συμβουλευτικός κόμβος InvestEU, συμπεριλαμβανομένου του JASPERS (κοινής πρωτοβουλίας Επιτροπής-ΕΤΕπ για την ανάπτυξη έργων στο πλαίσιο

των διαρθρωτικών ταμείων) θα παρέχει στήριξη για την προετοιμασία του διαύλου έργων. Τέλος, η Επιτροπή θα δημιουργήσει πλατφόρμα για τη δίκαιη μετάβαση, ώστε να καταστήσει δυνατές τις διμερείς και πολυμερείς ανταλλαγές εμπειριών σχετικά με τα αντληθέντα διδάγματα και τις βέλτιστες πρακτικές σε όλους τους επηρεαζόμενους τομείς, με βάση την υφιστάμενη πλατφόρμα για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα που βρίσκονται υπό μετάβαση.

Συμπληρωματικότητα με το καθεστώς δίκαιης μετάβασης του InvestEU και με τη δανειακή διευκόλυνση του δημόσιου τομέα που παρέχεται μέσω της ΕΤΕπ

Ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης θα περιλαμβάνει ισχυρό πλαίσιο διακυβέρνησης με επίκεντρο τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης.

Σ' αυτό το πλαίσιο, η στήριξη που παρέχεται μέσω του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης θα συμπληρωθεί από ειδικό καθεστώς δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU. Θα στηρίζει ένα ευρύτερο φάσμα επενδύσεων, ιδίως συμβάλλοντας στη μετάβαση μέσω της στήριξης δραστηριοτήτων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτικών στην κλιματική αλλαγή, όπως οι επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και τα συστήματα ενεργειακής απόδοσης. Το εν λόγω καθεστώς θα δίνει επίσης τη δυνατότητα χρηματοδότησης ενεργειακών υποδομών και υποδομών μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των υποδομών φυσικού αερίου και της τηλεθέρμανσης, αλλά και έργα για την απαλλαγή από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, για την οικονομική διαφοροποίηση των περιφερειών και για τις κοινωνικές υποδομές. Επιπλέον, μια νέα δανειακή διευκόλυνση του δημόσιου τομέα που θα συσταθεί από κοινού με την ΕΤΕπ θα παρέχει επιδοτούμενη χρηματοδότηση στις τοπικές αρχές προς όφελος των οικείων περιφερειών. Η στήριξη της ΕΕ θα μπορούσε να λάβει τη μορφή, μεταξύ άλλων, επιδότησης επιτοκίου ή επιχορήγησης επενδύσεων, χρηματοδοτούμενης από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, η οποία θα συνδυαστεί με δάνεια που θα χορηγηθούν από την ΕΤΕπ σε δημοτικές, περιφερειακές και άλλες δημόσιες αρχές.

Οι δύο άλλοι πυλώνες του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης θα έχουν ευρύτερο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής από ό,τι το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και θα στηρίζουν όχι μόνο τις επενδύσεις σε έργα στα εδάφη υπό μετάβαση, αλλά και εκτός των εν λόγω εδαφών, υπό την προϋπόθεση ότι τα έργα αυτά είναι καίριας σημασίας για τη μετάβαση στα εν λόγω εδάφη.

Η παρούσα πρόταση προβλέπει ως ημερομηνία εφαρμογής την 1η Ιανουαρίου 2021 και υποβάλλεται για μια Ένωση 27 κρατών μελών, σύμφωνα με τη γνωστοποίηση της πρόθεσης του Ηνωμένου Βασιλείου να αποχωρήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρατόμ βάσει του άρθρου 50 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, γνωστοποίηση την οποία έλαβε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 29 Μαρτίου 2017.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Η δράση της ΕΕ δικαιολογείται με βάση το άρθρο 174 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ: «Η Ένωση αναπτύσσει και εξακολουθεί τη δράση της με σκοπό την ενίσχυση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής της συνοχής. Η Ένωση αποσκοπεί, ιδιαίτερα, στη μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών και στη μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών.».

Για να προβλεφθεί η σύσταση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, η πρόταση πρέπει να βασιστεί στο άρθρο 175 της ΣΛΕΕ, το οποίο καλεί ρητά την Ένωση να ενισχύει την υλοποίηση των στόχων του άρθρου 174 με τη δράση της μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, της ΕΤΕπ και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών μέσων.

Το άρθρο 175 τρίτο εδάφιο της ΣΛΕΕ προβλέπει επίσης ότι «[ε]άν απαιτούνται ειδικές δράσεις, πέρα από τα πλαίσια των Ταμείων και με την επιφύλαξη των μέτρων που αποφασίζονται στα πλαίσια των άλλων πολιτικών της Ένωσης, οι δράσεις αυτές μπορούν να θεσπίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, που αποφασίζουν σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών.».

- **Επικουρικότητα και αναλογικότητα**

Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ, η Ένωση έχει συντρέχουσες αρμοδιότητες με τα κράτη μέλη στον τομέα της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής καθώς και σε ορισμένες πτυχές της κοινωνικής πολιτικής. Επίσης, έχει αρμοδιότητα να αναλαμβάνει δράσεις για να υποστηρίζει, να συντονίζει ή να συμπληρώνει τη δράση των κρατών μελών στον τομέα της παιδείας και της επαγγελματικής εκπαίδευσης, καθώς και στη βιομηχανία (άρθρο 6 της ΣΛΕΕ).

Η υλοποίηση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης διέπεται από την αρχή της επικουρικότητας. Στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης, η Επιτροπή αναθέτει τον στρατηγικό προγραμματισμό και τα καθήκοντα εκτέλεσης κονδυλίων στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες. Έτσι, η δράση της Ένωσης περιορίζεται σε ό,τι είναι αναγκαίο για την επίτευξη των στόχων της Ένωσης, όπως ορίζεται στις Συνθήκες.

Σκοπός της επιμερισμένης διαχείρισης είναι να διασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται όσο το δυνατόν πιο κοντά στο επίπεδο των πολιτών και ότι η ανάληψη δράσης σε επίπεδο ΕΕ είναι δικαιολογημένη λαμβανομένων υπόψη των δυνατοτήτων και των ιδιοτεροτήτων σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Η επιμερισμένη διαχείριση φέρνει την Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες και συνδέει τις τοπικές ανάγκες με τους ευρωπαϊκούς στόχους. Επιπλέον, αυξάνεται ο βαθμός ενστερνισμού των ενωσιακών στόχων, καθώς τα κράτη μέλη και η Επιτροπή μοιράζονται την εξουσία λήψης αποφάσεων και την ευθύνη, όπως επίσης συγχρηματοδοτούν τα προγράμματα.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Η πολιτική συνοχής αποτελεί το κατάλληλο πλαίσιο για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, καθώς αποτελεί την κύρια πολιτική της ΕΕ για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αλλαγών στις περιφέρειες της Ευρώπης. Παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για επενδύσεις σε ευρύ φάσμα τομέων που συμβάλλουν στην απασχόληση και την ανάπτυξη, σε συνεργασία με τοπικούς φορείς.

Προβλέπει επίσης μια ολοκληρωμένη προσέγγιση τοπικού χαρακτήρα, η οποία διασφαλίζει συνέργειες και συνοχή μεταξύ των επενδύσεων που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και εκείνων που λαμβάνουν στήριξη στο πλαίσιο των βασικών προγραμμάτων της πολιτικής για τη συνοχή. Μ' αυτόν τον τρόπο θα επιταχυνθεί η οικονομική ανάπτυξη και η ανασυγκρότηση των οικείων περιφερειών.

Επιπλέον, διασφαλίζεται ότι θα το ενστερνιστούν τα κράτη μέλη και οι περιφέρειες. Αυτό είναι ζωτικής σημασίας στο πλαίσιο του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, το οποίο πρέπει να είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με ειδικά προσαρμοσμένες στρατηγικές εδαφικής μετάβασης, οι οποίες θα καλύπτουν με ολοκληρωμένο τρόπο τις πολυάριθμες κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές προκλήσεις που θέτει η μετάβαση.

Στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή, η επιλογή της πράξης είναι κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, όπως ορίζεται στο άρθρο 175 τρίτο εδάφιο της ΣΛΕΕ.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Τον Μάιο και τον Ιούνιο του 2018 η Επιτροπή ενέκρινε τις προτάσεις της για τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό μετά το 2020 και για την επόμενη γενιά προγραμμάτων και ταμείων. Ως αναπόσπαστο μέρος αυτής της διαδικασίας, η Επιτροπή διεξήγαγε σειρά δημόσιων διαβουλεύσεων που κάλυψαν σημαντικούς τομείς δαπανών, με σκοπό να συγκεντρωθούν οι απόψεις όλων των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με τον τρόπο της κατά το δυνατόν καλύτερης αξιοποίησης του κάθε ευρώ από τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Η δημόσια διαβούλευση σχετικά με τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό της ΕΕ στον τομέα της συνοχής πραγματοποιήθηκε από τις 10 Ιανουαρίου 2018 έως τις 9 Μαρτίου 2018 και έλαβε 4 395 απαντήσεις. Το 85 % των απαντησάντων θεωρεί ότι η μετάβαση σε μια κυκλική οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, η οποία θα διασφαλίζει την προστασία του περιβάλλοντος και την ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή, αποτελεί σημαντική πρόκληση. Ωστόσο, μόνο το 42 % όσων απάντησαν θεώρησε ότι η πρόκληση αυτή αντιμετωπίζεται επαρκώς από τα τρέχοντα προγράμματα/ταμεία⁴.

Στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τον μακροπρόθεσμο προϋπολογισμό μετά το 2020, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην ενδιάμεση έκθεσή του της 7ης Νοεμβρίου 2018, ζήτησε την εισαγωγή ειδικού κονδυλίου (4,8 δισ. EUR) για ένα νέο «Ταμείο για τη δίκαιη ενεργειακή μετάβαση» με σκοπό την αντιμετώπιση των κοινωνικών, κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων για τους εργαζομένους και τις κοινότητες που επηρεάζονται δυσμενώς από τη μετάβαση από την εξάρτηση από τον άνθρακα και τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

Το εν λόγω αίτημα διατυπώθηκε και από την Επιτροπή των Περιφερειών, η οποία εξέδωσε γνωμοδότηση⁵ σχετικά με την κοινωνικοοικονομική διαρθρωτική αλλαγή στις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα στην Ευρώπη, ζητώντας την παροχή πρόσθετων κονδυλίων για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα. Στη γνωμοδότηση προτείνεται να διατεθούν 4,8 δισ. EUR σε ένα νέο «Ταμείο για μια δίκαιη ενεργειακή μετάβαση», το οποίο θα αποσκοπεί στον μετριασμό των κοινωνικών, κοινωνικοοικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της μετάβασης στις περιφέρειες αυτές.

Στα συμπεράσματά του της 18ης Οκτωβρίου 2019, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τόνισε ότι είναι αποφασισμένο να συνεχίσει να πρωτοστατεί στην κοινωνικά θεμιτή και δίκαιη πράσινη μετάβαση σε εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού. Στα συμπεράσματά του της 12ης Δεκεμβρίου 2019, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε επίσης τον στόχο της επίτευξης μιας κλιματικά ουδέτερης ΕΕ έως το 2050, σύμφωνα με τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού. Επιπλέον, ενέκρινε την αρχή της παροχής προσαρμοσμένης στήριξης στις περιφέρειες και τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση μέσω Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης.

⁴ Δημόσια διαβούλευση σχετικά με τα ταμεία της ΕΕ στον τομέα της συνοχής
https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-eu-funds-area-cohesion_el

⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών, Γνωμοδότηση για τον κοινωνικοοικονομικό διαρθρωτικό μετασχηματισμό των περιφερειών εξόρυξης άνθρακα στην Ευρώπη, 136η σύνοδος ολομέλειας, 7-9 Οκτωβρίου 2019, ECON-VI/041.

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Η πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής⁶ συνοδεύεται από εκτίμηση επιπτώσεων⁷. Η εκτίμηση επιπτώσεων επιβεβαίωσε την ορθότητα του συστήματος υλοποίησης που προτείνεται για τα εν λόγω Ταμεία, τα οποία ρυθμίζονται σύμφωνα με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων⁸, κανονισμός ο οποίος θα διέπει επίσης τον προγραμματισμό και την υλοποίηση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης (βλ. κεφάλαιο 4).

Στην εκτίμηση επιπτώσεων εξετάζονται επίσης οι προκλήσεις που πρέπει να αντιμετωπιστούν στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και της πολιτικής για τη συνοχή. Επιβεβαιώνεται η ανάγκη, η οποία συνάδει με το αποτέλεσμα της δημόσιας διαβούλευσης, να υποστηριχθεί μια καθαρή και δίκαιη ενεργειακή μετάβαση, μέσω ειδικού στόχου πολιτικής και ενός αντίστοιχου μηχανισμού θεματικής συγκέντρωσης (βλ. κεφάλαια 2.2 και 3.2).

Ως εκ τούτου, ο στόχος του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης είναι δικαιολογημένος, καθώς αποσκοπεί στην διασφάλιση μιας δίκαιης ενεργειακής μετάβασης μέσω του μετριασμού του οικονομικού και κοινωνικού κόστους που ενέχει η μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία. Γι' αυτόν τον σκοπό, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα στηρίζει τον μετασχηματισμό των βιομηχανικών διεργασιών που απαιτείται για την επιτυχή ενεργειακή μετάβαση, θα προωθήσει την οικονομική διαφοροποίηση των πλέον επηρεαζόμενων εδαφών, σύμφωνα με τα συμπεράσματα της εκτίμησης επιπτώσεων σχετικά με την ανάγκη στήριξης ενός έξυπνου βιομηχανικού μετασχηματισμού (βλ. κεφάλαιο 2.2).

Στην εκτίμηση επιπτώσεων επισημάνθηκε επίσης η άνιση κατανομή των επιπτώσεων της ενεργειακής μετάβασης (βλ. κεφάλαιο 3.3). Ειδικότερα, υπογραμμίστηκαν οι προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζουν οι πλέον επηρεαζόμενες περιοχές, λόγω της εξάρτησής τους από την παραγωγή στερεών καυσίμων και του υψηλού μεριδίου στερεών καυσίμων στο μείγμα ηλεκτροπαραγωγής τους. Η εν λόγω εκτίμηση δικαιολογεί την προτεινόμενη επικέντρωση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης στα εδάφη που επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό και την προτεινόμενη κατανομή των εθνικών κονδυλίων.

Οι ανωτέρω αναλύσεις και στοιχεία εκτίμησης επιπτώσεων υποστηρίζουν τους στόχους και τα κύρια χαρακτηριστικά του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης. Δεν διενεργήθηκε αυτοτελής εκτίμηση επιπτώσεων, καθώς θα καθυστερούσε την έγκριση της παρούσας νομοθετικής πρότασης με κίνδυνο επιβράδυνσης των τρεχουσών διαπραγματεύσεων για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο.

- **Διδάγματα από την υλοποίηση επιλεγμένων πρωτοβουλιών μετάβασης**

Το πεδίο και ο στόχος του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης εστιάζονται στον αντίκτυπο της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα και ως εκ τούτου αντιμετωπίζουν την κατάσταση των δραστηριοτήτων εξόρυξης στερεών ορυκτών καυσίμων (άνθρακα, λιγνίτη, τύρφης και πετρελαιούχου σχιστόλιθου) αλλά και τον μετασχηματισμό των ενεργοβόρων

⁶ COM(2018) 372 final.

⁷ SWD (2018) 282 final.

⁸ COM(2018) 375 final.

βιομηχανικών διεργασιών ο οποίος απαιτείται γι' αυτή τη μετάβαση, ιδίως τον κοινωνικό και οικονομικό τους αντίκτυπο, στα οικεία εδάφη.

Σ' αυτό το πλαίσιο, έχουν ήδη αναληφθεί δράσεις στις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα βάσει πρωτοβουλιών μετάβασης και βάση τις πιλοτικής δράσης για τις περιφέρειες σε βιομηχανική μετάβαση. Παρόλο που το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα επιδιώξει μεγαλύτερους στόχους και θα εξασφαλίσει μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση, θα αντλήσει επίσης διδάγματα απ' αυτές τις πρωτοβουλίες και θα αξιοποιήσει τις υφιστάμενες μεθόδους και δομές εργασίας, κατά περίπτωση, στο πλαίσιο του προγραμματισμού και της υλοποίησης του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης.

Πρώτον, στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα που βρίσκονται σε μετάβαση, η πολιτική για τη συνοχή υποστηρίζει τη μετάβαση σε 21 πιλοτικές περιφέρειες (από τον Ιανουάριο του 2020), οι οικονομίες των οποίων εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον άνθρακα. Οι διαθρωτικές αλλαγές αντιμετωπίζονται μέσω μιας ολιστικής προσέγγισης που καλύπτει τις οικονομικές, βιομηχανικές, τεχνολογικές και κοινωνικές διαστάσεις της διαδικασίας μετασχηματισμού, με τη συμμετοχή τοπικών παραγόντων και σε στενή συνεργασία μ' αυτούς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων, της βιομηχανίας και μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Ο πολυμερής διάλογος και η ανταλλαγή γνώσεων αποδείχθηκαν καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της συλλογικής προόδου, της διαφάνειας και της κινητοποίησης των πλέον αποτελεσματικών μέσων για την αντιμετώπιση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της μετάβασης.

Η στήριξη επικεντρώνεται στον οικονομικό μετασχηματισμό σύμφωνα με στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (π.χ. στήριξη των ΜΜΕ, εκκολαπτήρια επιχειρήσεων, καινοτομία και συνεργασία της βιομηχανίας και των ερευνητών), στην απόκτηση νέων δεξιοτήτων από τους εργαζομένους που παραδοσιακά απασχολούνται σε τομείς που σχετίζονται με τον άνθρακα και στην προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και των εναλλακτικών, ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η επιτυχία της πρωτοβουλίας εξαρτάται από τον βαθμό στον οποίο θα την ενστερνιστούν τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, οι περιφέρειες και οι τοπικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών εταίρων. Ο ενστερνισμός της μοχλεύεται από απαιτήσεις εθνικής συγχρηματοδότησης στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης, καθώς και από τη συμμετοχή των εταίρων στην αναπτυξιακή στρατηγική.

Δεύτερον, στο ίδιο πνεύμα, για να βοηθηθούν οι περιφέρειες της ΕΕ να διαχειριστούν τη μετάβαση προς μια πιο βιώσιμη οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και τη βιομηχανική αλλαγή που προκαλείται από την ενεργειακή μετάβαση και τη μετάβαση που σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή, έχει προσφερθεί ειδική στήριξη για την τόνωση της καινοτομίας, την άρση των επενδυτικών φραγμών και τον εφοδιασμό των πολιτών με τις κατάλληλες δεξιότητες. Η πιλοτική δράση για τις περιφέρειες που βρίσκονται σε διαδικασία βιομηχανικής μετάβασης παρέχει στήριξη από εμπειρογνώμονες της Επιτροπής καθώς και τεχνική βοήθεια από το ΕΤΠΑ. 12 περιφέρειες έχουν επιλεγεί για στήριξη από την ΕΕ.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η Επιτροπή επιδιώκει να υλοποιήσει τις προτεραιότητές της, όπως αυτές ορίζονται στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές, ως μέρος της ευρύτερης φιλοδοξίας για τον προϋπολογισμό της ΕΕ. Σ' αυτό το πλαίσιο, ένα φιλόδοξο Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης αποτελεί προτεραιότητα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή υπέβαλε πολύ νωρίς στη θητεία της την παρούσα νομοθετική πρόταση, η οποία συμπληρώνει και έρχεται να

προστεθεί στις υφιστάμενες προτάσεις για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ). Η πρόταση θα τροφοδοτήσει τις διαπραγματεύσεις για το επόμενο ΠΔΠ και αναμένεται ότι θα ενταχθεί στο πλαίσιο μιας συνολικής συμφωνίας για το επόμενο ΠΔΠ.

Οι δημοσιονομικοί πόροι για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης αναμένεται να ανέλθουν σε 7,5 δισ. EUR (σε τιμές 2018) με τη δυνατότητα να αυξηθεί αυτό το επίπεδο φιλοδοξίας σε μεταγενέστερο χρόνο, εάν κριθεί σκόπιμο.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

• Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης

Το νομικό πλαίσιο συνίσταται σε μια πρόταση κανονισμού ειδικά για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και στις αναγκαίες επακόλουθες τροποποιήσεις στην πρόταση της Επιτροπής για τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων, ώστε να ενσωματωθεί το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης στον κανονισμό, ως νέο Ταμείο, μαζί με το ΕΤΠΑ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΚΤ+. Η εκτέλεση των κονδυλίων και η υλοποίηση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης θα διέπονται από τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων.

Η πρόταση κανονισμού για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης επικεντρώνεται στα ακόλουθα σημεία:

- καθορισμός του αντικειμένου του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης·
- καθορισμός του αντίστοιχου ειδικού στόχου που θα χρησιμοποιηθεί για τον προγραμματισμό των πόρων του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης στο πλαίσιο ειδικής προτεραιότητας ή προγράμματος για την επίτευξη του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» της πολιτικής για τη συνοχή·
- καθορισμός της γεωγραφικής κάλυψης του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και της μεθοδολογίας όσον αφορά την κατανομή των χρηματοδοτικών πόρων του·
- καθορισμός του πεδίου το οποίο αφορά η στήριξη από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης·
- καθορισμός του περιεχομένου των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης να προσδιορίζουν τα κράτη μέλη τα εδάφη που επηρεάζονται περισσότερο από τη μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία και στα οποία θα επικεντρώνεται η στήριξη από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης·
- θέσπιση πλαισίου για τη μέτρηση των επιτευγμάτων του μέσω κατάλληλων δεικτών και θέσπιση μηχανισμών για την προσαρμογή της στήριξης σε περίπτωση που δεν επιτευχθούν οι στόχοι.

Πρόταση

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ**για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης**

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 175 τρίτο εδάφιο,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁹,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών¹⁰,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την πολιτική της Ένωσης για τη συνοχή την περίοδο από το 2021 έως το 2027, στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου, συμβάλλει στην εκπλήρωση των δεσμεύσεων της Ένωσης να εφαρμόσει τη συμφωνία του Παρισιού και να υλοποιήσει τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών, συγκεντρώνοντας την ενωσιακή χρηματοδότηση σε πράσινους στόχους. Ο παρών κανονισμός υλοποιεί μία από τις προτεραιότητες που καθορίζονται στην ανακοίνωση για την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία («Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία»)¹¹ και αποτελεί μέρος του επενδυτικού σχεδίου για μια βιώσιμη Ευρώπη¹², παρέχοντας ειδική χρηματοδότηση βάσει του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή, ώστε να αντεπεξέλθει η Ένωση στο οικονομικό και κοινωνικό κόστος της μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη και κυκλική οικονομία, στην οποία οι τυχόν εναπομένουσες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου αντισταθμίζονται από ισοδύναμες απορροφήσεις.
- (2) Η μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη και κυκλική οικονομία αποτελεί, για την Ένωση, έναν από τους σπουδαιότερους στόχους πολιτικής. Στις 12 Δεκεμβρίου 2019 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τον στόχο της επίτευξης μιας κλιματικά ουδέτερης Ένωσης έως το 2050, σύμφωνα με τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού. Μπορεί η καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος να αποβεί προς όφελος όλων μακροπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα δε να παράσχει ευκαιρίες και προκλήσεις για όλους, ωστόσο δεν ξεκινούν τη μετάβασή τους όλες οι περιφέρειες και όλα τα κράτη μέλη από το ίδιο σημείο αφετηρίας ούτε έχουν

⁹ ΕΕ C της , σ. .

¹⁰ ΕΕ C της , σ. .

¹¹ COM(2019) 640 τελικό της 11.12.2019.

¹² COM(2020) 21 της 14.1.2020.

την ίδια ικανότητα απόκρισης. Μερικά είναι πιο προηγμένα από άλλα, ενώ η μετάβαση επιφέρει ευρύτερες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις σε εκείνες τις περιφέρειες που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από ορυκτά καύσιμα -ιδίως άνθρακα, λιγνίτη, τύρφη και πετρελαιούχο σχιστόλιθο- ή από βιομηχανίες έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Μια τέτοια κατάσταση παρουσιάζει τον κίνδυνο, αφενός, της μετάβασης διαφορετικών ταχυτήτων στην Ένωση, όσον αφορά τη δράση για το κλίμα, και, αφετέρου, του ανοίγματος της ψαλίδας μεταξύ περιφερειών, γεγονός επιζήμιο για τους στόχους της κοινωνικής, οικονομικής και εδαφικής συνοχής.

- (3) Για να επιτύχει η μετάβαση, πρέπει να είναι δίκαιη και κοινωνικά αποδεκτή από όλο τον κόσμο. Γι' αυτό, τόσο η Ένωση όσο και τα κράτη μέλη πρέπει εξαρχής να λάβουν υπόψη τους τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της μετάβασης και να αναπτύξουν όλα τα δυνατά μέσα για τον μετριασμό των αρνητικών συνεπειών. Ο προϋπολογισμός της Ένωσης έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο σ' αυτή την κατεύθυνση.
- (4) Όπως ορίζεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία και στο επενδυτικό σχέδιο για μια βιώσιμη Ευρώπη, ο Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης θα πρέπει να συμπληρώνει τις άλλες δράσεις στο πλαίσιο του επόμενου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου για την περίοδο από το 2021 έως το 2027. Αναμένεται ότι θα συμβάλει στην αντιμετώπιση των κοινωνικών και οικονομικών συνεπειών της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα της Ένωσης, συγκεντρώνοντας τις δαπάνες του ενωσιακού προϋπολογισμού στους κλιματικούς και κοινωνικούς στόχους σε περιφερειακό επίπεδο.
- (5) Ο παρών κανονισμός θεσπίζει το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης («ΤΔΜ»), το οποίο συνιστά έναν από τους πυλώνες του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης που υλοποιείται στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή. Σκοπός του ΤΔΜ είναι να μετριάσει τις αρνητικές επιπτώσεις της κλιματικής μετάβασης, παρέχοντας στήριξη σε εκείνα τα εδάφη και σε εκείνους τους εργαζομένους που πλήττονται περισσότερο. Σύμφωνα με τον ειδικό στόχο του ΤΔΜ, οι δράσεις που υποστηρίζονται από το ΤΔΜ θα πρέπει να συμβάλλουν με άμεσο τρόπο στην άμβλυνση των επιπτώσεων της μετάβασης, με τη χρηματοδότηση της διαφοροποίησης και του εκσυγχρονισμού της τοπικής οικονομίας και με τον μετριασμό του αρνητικού αντίκτυπου στην απασχόληση. Αυτό αντικατοπτρίζεται στον ειδικό στόχο του ΤΔΜ, ο οποίος ορίζεται στο ίδιο επίπεδο και απαριθμείται μαζί με τους στόχους πολιτικής που ορίζονται στο άρθρο [4] του κανονισμού ΕΕ [νέος ΚΚΔ].
- (6) Λόγω της σημασίας που έχει η αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, σύμφωνα με τις δεσμεύσεις της Ένωσης για την εφαρμογή της συμφωνίας του Παρισιού, με τη δέσμευση σχετικά με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών και με την αυξημένη φιλοδοξία της Ένωσης έτσι όπως προτείνεται στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία, το ΤΔΜ αναμένεται να συμβάλει καθοριστικά στην ενσωμάτωση των δράσεων για το κλίμα. Οι πόροι από τα κονδύλια του ΤΔΜ είναι πρόσθετοι πόροι, επιπλέον των επενδύσεων που απαιτούνται για την επίτευξη του γενικού στόχου να αφιερωθεί το 25 % των δαπανών του προϋπολογισμού της Ένωσης για τη στήριξη των στόχων για το κλίμα. Οι πόροι από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ θα συμβάλουν εξ ολοκλήρου στην επίτευξη αυτού του στόχου.
- (7) Οι πόροι του ΤΔΜ θα πρέπει να συμπληρώνουν τους πόρους που διατίθενται στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή.
- (8) Η μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία είναι δύσκολο εγχείρημα για όλα τα κράτη μέλη. Θα είναι δε ιδιαίτερα δύσκολο για εκείνα τα κράτη μέλη τα οποία

εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από ορυκτά καύσιμα ή βιομηχανικές δραστηριότητες έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, που πρόκειται να καταργηθούν σταδιακά ή χρειάζεται να προσαρμοστούν λόγω της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα, και τα οποία δεν διαθέτουν τα οικονομικά μέσα γι' αυτό τον σκοπό. Το ΤΔΜ θα πρέπει, επομένως, να καλύπτει όλα τα κράτη μέλη, ωστόσο η κατανομή των χρηματοδοτικών του μέσων θα πρέπει να αποτυπώνει την ικανότητα των κρατών μελών να χρηματοδοτήσουν τις απαραίτητες επενδύσεις, ώστε να αντεπεξέλθουν στη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα.

- (9) Με σκοπό να καθορίσει το κατάλληλο χρηματοδοτικό πλαίσιο για το ΤΔΜ, η Επιτροπή θα πρέπει να καθορίσει την ετήσια κατανομή των διαθέσιμων κονδυλίων ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη», βάσει αντικειμενικών κριτηρίων.
- (10) Ο παρών κανονισμός καθορίζει τα διάφορα είδη επενδύσεων των οποίων οι δαπάνες μπορούν να υποστηριχθούν από το ΤΔΜ. Όλες οι δραστηριότητες που λαμβάνουν στήριξη θα πρέπει να διεξάγονται με απόλυτο σεβασμό των κλιματικών και περιβαλλοντικών προτεραιοτήτων της Ένωσης. Ο κατάλογος επενδύσεων θα πρέπει να περιλαμβάνει επενδύσεις που στηρίζουν την τοπική οικονομία και είναι μακροπρόθεσμα βιώσιμες, λαμβανομένων υπόψη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας. Τα χρηματοδοτούμενα έργα θα πρέπει να συμβάλλουν στη μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη και κυκλική οικονομία. Για παρακαμάζοντες τομείς, όπως η παραγωγή ενέργειας που βασίζεται στον άνθρακα, στον λιγνίτη, στην τύρφη και στον πετρελαιούχο σχιστόλιθο ή οι δραστηριότητες εξόρυξης των στερεών αυτών ορυκτών καυσίμων, η στήριξη θα πρέπει να συνδέεται με τη σταδιακή παύση της δραστηριότητας και την αντίστοιχη μείωση του επιπέδου της απασχόλησης. Όσον αφορά τους τομείς υπό μετασχηματισμό, με υψηλές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η στήριξη θα πρέπει να προωθεί νέες δραστηριότητες μέσω της ανάπτυξης νέων τεχνολογιών, νέων διεργασιών ή προϊόντων, που θα οδηγούν σε σημαντική μείωση των εκπομπών, σύμφωνα με τους κλιματικούς στόχους της ΕΕ για το 2030 και με τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας της ΕΕ έως το 2050¹³, με ταυτόχρονη διατήρηση ή τόνωση της απασχόλησης και με αποφυγή της υποβάθμισης του περιβάλλοντος. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί επίσης στις δραστηριότητες που προάγουν την καινοτομία και την έρευνα σε προηγμένες και βιώσιμες τεχνολογίες, καθώς και στους τομείς της ψηφιοποίησης και της συνδεσιμότητας, με τον όρο ότι τα μέτρα που λαμβάνονται θα βοηθούν να μετριαστούν οι αρνητικές συνέπειες μιας μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη και κυκλική οικονομία και θα συμβάλλουν στην πραγμάτωσή της.
- (11) Για να προστατεύονται οι πολίτες που είναι περισσότερο ευάλωτοι στην κλιματική μετάβαση, το ΤΔΜ θα πρέπει επίσης, αφενός, να καλύπτει την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των πληττόμενων εργαζομένων και την απόκτηση νέων δεξιοτήτων απ' αυτούς, με σκοπό να τους βοηθά να προσαρμοστούν σε νέες δυνατότητες απασχόλησης, και, αφετέρου, να παρέχει συνδρομή για την αναζήτηση εργασίας σε όσους αναζητούν εργασία και να βοηθά στην ενεργό συμπερίληψή τους στην αγορά εργασίας.

¹³

Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Καθαρός πλανήτης για όλους - Ένα ευρωπαϊκό, στρατηγικό, μακρόπνοο όραμα για μια ευημερούσα, σύγχρονη, ανταγωνιστική και κλιματικά ουδέτερη οικονομία» – Ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων [COM(2018) 773 final].

- (12) Για την τόνωση της οικονομικής διαφοροποίησης των εδαφών που πλήττονται από τη μετάβαση, το ΤΔΜ θα πρέπει να παρέχει στήριξη σε ΜΜΕ για την πραγματοποίηση παραγωγικών επενδύσεων. Οι παραγωγικές επενδύσεις θα πρέπει να νοούνται ως επενδύσεις σε πάγια κεφάλαια ή άυλα περιουσιακά στοιχεία επιχειρήσεων με σκοπό την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών και στη συμβολή, με τον τρόπο αυτό, στον ακαθάριστο σχηματισμό κεφαλαίου και στην απασχόληση. Όταν οι επιχειρήσεις δεν είναι ΜΜΕ, οι παραγωγικές επενδύσεις θα πρέπει να υποστηρίζονται μόνο εφόσον είναι απαραίτητες για να μετριαστούν οι απώλειες θέσεων εργασίας εξαιτίας της μετάβασης, χάρη στη δημιουργία ή στην προστασία σημαντικού αριθμού θέσεων εργασίας, και εφόσον δεν οδηγούν ούτε οφείλονται σε μετεγκατάσταση. Οι επενδύσεις σε υφιστάμενες βιομηχανικές εγκαταστάσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών της Ένωσης, θα πρέπει να επιτρέπονται, εάν συμβάλλουν στη μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία έως το 2050 και επιτυγχάνουν σημαντικά χαμηλότερες τιμές σε σχέση με τους δείκτες αναφοράς που καθορίστηκαν για τη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων εκπομπής βάσει της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁴ και εάν έχουν ως αποτέλεσμα την προστασία σημαντικού αριθμού θέσεων εργασίας. Κάθε τέτοια επένδυση θα πρέπει να αιτιολογείται δεόντως στο σχετικό εδαφικό σχέδιο δίκαιης μετάβασης. Για να προστατεύεται η ακεραιότητα της εσωτερικής αγοράς και η πολιτική για τη συνοχή, η στήριξη που παρέχεται σε επιχειρήσεις θα πρέπει να συνάδει με τους κανόνες της Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις, όπως ορίζονται στα άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ, ειδικότερα δε, η στήριξη για παραγωγικές επενδύσεις επιχειρήσεων που δεν είναι ΜΜΕ θα πρέπει να περιορίζεται σε επιχειρήσεις που βρίσκονται σε περιοχές χαρακτηρισμένες ως ενισχυόμενες για τους σκοπούς του άρθρου 107 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της ΣΛΕΕ.
- (13) Για περισσότερη ευελιξία στον προγραμματισμό των πόρων του ΤΔΜ στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη», θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα κατάρτισης ενός αυτόνομου προγράμματος του ΤΔΜ ή η δυνατότητα προγραμματισμού των πόρων του ΤΔΜ για μία ή δύο ειδικές προτεραιότητες στο πλαίσιο ενός προγράμματος υποστηριζόμενου από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+») ή το Ταμείο Συνοχής. Σύμφωνα με το άρθρο 21α του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ], οι πόροι του ΤΔΜ θα πρέπει να ενισχυθούν με συμπληρωματική χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+. Τα αντίστοιχα ποσά που θα μεταφερθούν από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ θα πρέπει να συνάδουν με το είδος των πράξεων που καθορίζονται στα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης.
- (14) Η στήριξη του ΤΔΜ θα πρέπει να εξαρτάται από την αποτελεσματική εφαρμογή της διαδικασίας μετάβασης σε ένα συγκεκριμένο έδαφος με σκοπό την επίτευξη κλιματικά ουδέτερης οικονομίας. Σχετικά μ' αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταρτίζουν, σε συνεργασία με τα οικεία ενδιαφερόμενα μέρη και με την υποστήριξη της Επιτροπής, εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης, με λεπτομερή περιγραφή της διαδικασίας μετάβασης, τα οποία να συνάδουν με τα εθνικά τους σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή θα πρέπει να δημιουργήσει μια Πλατφόρμα

¹⁴ Οδηγία 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Οκτωβρίου 2003, σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου εντός της Κοινότητας και την τροποποίηση της οδηγίας 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 275 της 25.10.2003, σ. 32).

Δίκαιης Μετάβασης, η οποία να στηρίζεται στην υφιστάμενη πλατφόρμα για τις περιοχές εξόρυξης άνθρακα που βρίσκονται σε μετάβαση και να παρέχει τη δυνατότητα διμερών και πολυμερών ανταλλαγών εμπειριών σχετικά με τα αντληθέντα διδάγματα και τις βέλτιστες πρακτικές σε όλους τους τομείς που επηρεάζονται.

- (15) Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης θα πρέπει να εντοπίζουν τα εδάφη που επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό, στα οποία θα πρέπει να επικεντρώνεται η στήριξη του ΤΔΜ, και να περιγράφουν ειδικές δράσεις που θα πρέπει να αναληφθούν για την επίτευξη της κλιματικά ουδέτερης οικονομίας, ιδίως όσον αφορά τη μετατροπή ή το κλείσιμο εγκαταστάσεων που σχετίζονται με την παραγωγή ορυκτών καυσίμων ή με άλλες δραστηριότητες έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Τα εν λόγω εδάφη θα πρέπει να αντιστοιχούν σε περιφέρειες επιπέδου NUTS 3 ή να είναι τμήματα των περιφερειών αυτών. Τα σχέδια θα πρέπει να περιγράφουν λεπτομερώς τα προβλήματα και τις ανάγκες των εν λόγω εδαφών και να προσδιορίζουν το είδος των πράξεων που απαιτούνται με τρόπο που να εξασφαλίζει με συνέπεια την ανάπτυξη κλιματικά ανθεκτικών οικονομικών δραστηριοτήτων, που συνάδουν επίσης με τη μετάβαση προς την κλιματική ουδετερότητα και με τους στόχους της Πράσινης Συμφωνίας. Μόνο οι επενδύσεις που συμφωνούν με τα σχέδια μετάβασης θα πρέπει να λαμβάνουν χρηματοδοτική στήριξη από το ΤΔΜ. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης θα πρέπει να αποτελούν μέρος των προγραμμάτων (που υποστηρίζονται από το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΤΔΜ, ανάλογα με την περίπτωση) τα οποία εγκρίνονται από την Επιτροπή.
- (16) Για να ενισχυθεί ο προσανατολισμός της χρήσης πόρων του ΤΔΜ στα αποτελέσματα, η Επιτροπή, σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, θα πρέπει να μπορεί να εφαρμόζει δημοσιονομικές διορθώσεις σε περίπτωση σοβαρής υστέρησης ως προς τους αριθμητικούς στόχους που έχουν καθοριστεί για τον ειδικό στόχο του ΤΔΜ.
- (17) Για τη συμπλήρωση και την τροποποίηση ορισμένων μη ουσιωδών στοιχείων του παρόντος κανονισμού, θα πρέπει να ανατεθεί στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης πράξεων, σύμφωνα με το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ, για την τροποποίηση των στοιχείων που περιέχονται στο παράρτημα ΙΙΙ του παρόντος κανονισμού, όσον αφορά τους κοινούς δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό η Επιτροπή να προβαίνει, κατά τις προπαρασκευαστικές της εργασίες, στις κατάλληλες διαβουλεύσεις, μεταξύ άλλων σε επίπεδο εμπειρογνομόνων, οι οποίες να διεξάγονται σύμφωνα με τις αρχές που ορίζονται στη διοργανική συμφωνία της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου¹⁵. Ειδικότερα, προκειμένου να εξασφαλιστεί ισότιμη συμμετοχή στην προπαρασκευή των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο λαμβάνουν όλα τα έγγραφα ταυτόχρονα με τους εμπειρογνώμονες των κρατών μελών· οι εν λόγω εμπειρογνώμονες έχουν συστηματική πρόσβαση στις συνεδριάσεις των ομάδων εμπειρογνομόνων της Επιτροπής που ασχολούνται με την προπαρασκευή των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων.
- (18) Με σκοπό να καθοριστεί κατάλληλο χρηματοδοτικό πλαίσιο για το ΤΔΜ, θα πρέπει να ανατεθούν στην Επιτροπή εκτελεστικές αρμοδιότητες για τον καθορισμό της ετήσιας κατανομής των διαθέσιμων κονδυλίων ανά κράτος μέλος σύμφωνα με το παράρτημα Ι.
- (19) Οι στόχοι του παρόντος κανονισμού, συγκεκριμένα η υποστήριξη εδαφών που θα πρέπει να διέλθουν οικονομικό και κοινωνικό μετασχηματισμό για τη μετάβασή τους

¹⁵ ΕΕ L 123 της 12.5.2016, σ. 13.

προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς μόνο από τα κράτη μέλη. Οι κύριοι λόγοι στο πλαίσιο αυτό είναι, αφενός, οι ανισότητες στο επίπεδο ανάπτυξης των διαφόρων εδαφών και η καθυστέρηση που εμφανίζουν τα πλέον μειονεκτικά εδάφη, καθώς και οι περιορισμοί των δημοσιονομικών πόρων των κρατών μελών και των εδαφών και, αφετέρου, η ανάγκη για ένα συνεκτικό πλαίσιο υλοποίησης που θα καλύπτει περισσότερα ενωσιακά Ταμεία υπό καθεστώς επιμερισμένης διαχείρισης. Επειδή οι στόχοι αυτοί μπορούν να επιτευχθούν καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να θεσπίζει μέτρα, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, που ορίζεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, που διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων αυτών.

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

1. Ο παρών κανονισμός θεσπίζει το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης («ΤΔΜ») για την παροχή στήριξης σε εδάφη που αντιμετωπίζουν σοβαρά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα τα οποία απορρέουν από τη διαδικασία μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία της Ένωσης έως το 2050.
2. Ορίζει τον ειδικό στόχο του ΤΔΜ, τη γεωγραφική του εμβέλεια και τους πόρους του, το πεδίο εφαρμογής της στήριξης που παρέχει για τον στόχο «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη», ο οποίος αναφέρεται στο [άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχείο α)] του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ], καθώς και ειδικές διατάξεις για τον προγραμματισμό και δείκτες που απαιτούνται για την παρακολούθηση.

Άρθρο 2

Ειδικός στόχος

Σύμφωνα με το άρθρο [4 παράγραφος 1] δεύτερο εδάφιο του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ], το ΤΔΜ συμβάλλει στον ενιαίο ειδικό στόχο «να δοθεί η δυνατότητα στις περιφέρειες και τους ανθρώπους να αντιμετωπίσουν τις κοινωνικές, οικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία».

Άρθρο 3

Γεωγραφική εμβέλεια και πόροι για το ΤΔΜ στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη»

1. Το ΤΔΜ υποστηρίζει τον στόχο «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» σε όλα τα κράτη μέλη.
2. Οι πόροι για το ΤΔΜ στο πλαίσιο του στόχου «Επενδύσεις στην απασχόληση και την ανάπτυξη» που είναι διαθέσιμοι για δημοσιονομική ανάληψη υποχρεώσεων την περίοδο 2021-2027 ανέρχονται σε 7,5 δισ. EUR σε τιμές 2018, στους οποίους μπορούν να προστεθούν, ενδεχομένως, συμπληρωματικοί πόροι που έχουν διατεθεί στον προϋπολογισμό της Ένωσης και άλλοι πόροι σύμφωνα με την ισχύουσα βασική πράξη.

Για λόγους προγραμματισμού και συνακόλουθης εγγραφής στον προϋπολογισμό της Ένωσης, το ποσό που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο υπόκειται σε τιμαριθμική αναπροσαρμογή 2 % ετησίως.

0,35 % του ποσού που αναγράφεται στο πρώτο εδάφιο διατίθεται για τεχνική βοήθεια με πρωτοβουλία της Επιτροπής.

3. Η Επιτροπή εκδίδει απόφαση, μέσω εκτελεστικής πράξης, με την οποία ορίζεται η ετήσια κατανομή των πόρων, συμπεριλαμβανομένων τυχόν πρόσθετων πόρων που αναφέρονται στην παράγραφο 2, ανά κράτος μέλος, σύμφωνα με τη μεθοδολογία που ορίζεται στο παράρτημα Ι.
4. Κατά παρέκκλιση από το άρθρο [21α] του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ], οι τυχόν πρόσθετοι πόροι που αναφέρονται στην παράγραφο 2, οι οποίοι διατίθενται στο ΤΔΜ από τον προϋπολογισμό της Ένωσης ή παρέχονται από άλλους πόρους δεν απαιτούν συμπληρωματική στήριξη από το ΕΤΠΑ ή το ΕΚΤ+.

Άρθρο 4

Πεδίο εφαρμογής της στήριξης

1. Το ΤΔΜ υποστηρίζει δραστηριότητες που συνδέονται άμεσα με τον ειδικό στόχο του, όπως ορίζεται στο άρθρο 2, και οι οποίες συμβάλλουν στην υλοποίηση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης, που καταρτίζονται σύμφωνα με το άρθρο 7.
2. Σύμφωνα με την παράγραφο 1, το ΤΔΜ υποστηρίζει αποκλειστικά τις ακόλουθες δραστηριότητες:
 - α) παραγωγικές επενδύσεις σε ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των νεοφυών επιχειρήσεων, που οδηγούν σε οικονομική διαφοροποίηση και μετατροπή·
 - β) επενδύσεις στην ίδρυση νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω εκκολαπτηρίων επιχειρήσεων και συμβουλευτικών υπηρεσιών·
 - γ) επενδύσεις σε δραστηριότητες έρευνας και καινοτομίας και προώθηση της μεταφοράς προηγμένων τεχνολογιών·
 - δ) επενδύσεις στην ανάπτυξη τεχνολογίας και υποδομών για οικονομικά προσιτή καθαρή ενέργεια, στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, στην ενεργειακή απόδοση και στις ανανεώσιμες μορφές ενέργειας·
 - ε) επενδύσεις στην ψηφιοποίηση και την ψηφιακή συνδεσιμότητα·
 - στ) επενδύσεις στην αναγέννηση και απορρύπανση εκτάσεων, σε σχέδια αποκατάστασης του εδάφους και αναπροσαρμογής της χρήσης·
 - ζ) επενδύσεις στην ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας, μεταξύ άλλων μέσω της πρόληψης και της μείωσης αποβλήτων, μέσω της αποδοτικής χρήσης των πόρων, της επαναχρησιμοποίησης, της επισκευής και της ανακύκλωσης·
 - η) αναβάθμιση δεξιοτήτων και απόκτηση νέων δεξιοτήτων από τους εργαζομένους·
 - θ) συνδρομή για την αναζήτηση εργασίας σε όσους αναζητούν εργασία·
 - ι) ενεργητική συμπερίληψη των αναζητούντων εργασία·
 - ια) τεχνική βοήθεια.

Επιπλέον, σε περιοχές που χαρακτηρίζονται ενισχυόμενες σύμφωνα με το άρθρο 107 παράγραφος 3 στοιχεία α) και γ) της ΣΛΕΕ, το ΤΔΜ μπορεί να υποστηρίζει παραγωγικές επενδύσεις σε επιχειρήσεις εκτός των ΜΜΕ, με την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω επενδύσεις έχουν εγκριθεί ως μέρος του εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης με βάση τις πληροφορίες που απαιτούνται από το άρθρο 7 παράγραφος 2

στοιχείο η). Οι εν λόγω επενδύσεις είναι επιλέξιμες μόνον εφόσον είναι απαραίτητες για την υλοποίηση του εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης.

Το ΤΑΜ μπορεί επίσης να υποστηρίξει επενδύσεις με σκοπό τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από δραστηριότητες που αναγράφονται στον κατάλογο του παραρτήματος Ι της οδηγίας 2003/87/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου με την προϋπόθεση ότι οι εν λόγω επενδύσεις έχουν εγκριθεί ως μέρος του εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης με βάση τις πληροφορίες που απαιτούνται από το άρθρο 7 παράγραφος 2 στοιχείο θ). Οι εν λόγω επενδύσεις είναι επιλέξιμες μόνον εφόσον είναι απαραίτητες για την υλοποίηση του εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης.

Άρθρο 5

Εξαίρεση από το πεδίο εφαρμογής της στήριξης

Το ΤΑΜ δεν υποστηρίζει:

- α) τον παροπλισμό ή την κατασκευή πυρηνικών σταθμών ηλεκτροπαραγωγής·
- β) την παρασκευή, επεξεργασία και εμπορία καπνού και προϊόντων καπνού·
- γ) τις προβληματικές επιχειρήσεις, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 σημείο 18 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής¹⁶.
- δ) επενδύσεις που σχετίζονται με την παραγωγή, την επεξεργασία, τη διανομή, την αποθήκευση ή την καύση ορυκτών καυσίμων·
- ε) επενδύσεις σε ευρυζωνικές υποδομές σε περιοχές στις οποίες υπάρχουν τουλάχιστον δύο ευρυζωνικά δίκτυα ισότιμης κατηγορίας.

Άρθρο 6

Προγραμματισμός των πόρων του ΤΑΜ

1. Οι πόροι του ΤΑΜ προγραμματίζονται για τις κατηγορίες περιφερειών στις οποίες βρίσκονται τα οικεία εδάφη, με βάση τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης που καταρτίζονται σύμφωνα με το άρθρο 7 και εγκρίνονται από την Επιτροπή ως μέρος προγράμματος ή τροποποίησης προγράμματος. Οι πόροι που προγραμματίζονται λαμβάνουν τη μορφή ενός ή περισσότερων ειδικών προγραμμάτων ή μίας ή περισσότερων προτεραιοτήτων στο πλαίσιο ενός προγράμματος.

Η Επιτροπή εγκρίνει πρόγραμμα μόνον όταν η ταυτοποίηση των εδαφών που επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό από τη διαδικασία μετάβασης, τα οποία περιλαμβάνονται στο οικείο εδαφικό σχέδιο δίκαιης μετάβασης, αιτιολογείται δεόντως και το οικείο εδαφικό σχέδιο δίκαιης μετάβασης συνάδει με το εθνικό σχέδιο του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους για την ενέργεια και το κλίμα.

2. Η προτεραιότητα ή προτεραιότητες του ΤΑΜ περιλαμβάνει/-ουν τους πόρους του ΤΑΜ που αποτελούνται από το σύνολο ή μέρος των κονδυλίων του ΤΑΜ για τα κράτη μέλη και τους πόρους που μεταφέρονται σύμφωνα με το άρθρο [21α] του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ]. Το σύνολο των πόρων του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ+ που μεταφέρονται στην προτεραιότητα του ΤΑΜ είναι τουλάχιστον μιάμιση φορά το

¹⁶

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

ποσό της υποστήριξης του ΤΔΜ στην προτεραιότητα αυτή, αλλά δεν υπερβαίνει το τριπλάσιο ποσό της εν λόγω υποστήριξης.

Άρθρο 7

Εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης

1. Τα κράτη μέλη καταρτίζουν, μαζί με τις αρμόδιες αρχές των οικείων εδαφών, ένα ή περισσότερα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης που καλύπτουν ένα ή περισσότερα επηρεαζόμενα εδάφη τα οποία αντιστοιχούν στις εδαφικές μονάδες επιπέδου 3 της κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων («περιφέρειες επιπέδου NUTS 3»), η οποία θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 868/2014 της Επιτροπής¹⁷, ή σε μέρη αυτών, σύμφωνα με το υπόδειγμα που παρουσιάζεται στο παράρτημα II. Τα εν λόγω εδάφη είναι εκείνα που επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό με βάση τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις που απορρέουν από τη μετάβαση, ιδίως με βάση τις αναμενόμενες απώλειες θέσεων εργασίας στην παραγωγή και χρήση ορυκτών καυσίμων και τις ανάγκες μετασχηματισμού των παραγωγικών διεργασιών βιομηχανικών εγκαταστάσεων με τη μεγαλύτερη ένταση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.
2. Το εδαφικό σχέδιο δίκαιης μετάβασης περιλαμβάνει τα ακόλουθα στοιχεία:
 - α) περιγραφή της διαδικασίας μετάβασης σε εθνικό επίπεδο προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, περιλαμβανομένου χρονοδιαγράμματος για τα βασικά στάδια της μετάβασης, τα οποία συνάδουν με το εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα («ΕΣΕΚ»), στην τελευταία του εκδοχή·
 - β) αιτιολόγηση του χαρακτηρισμού των εδαφών ως εδαφών που επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό από τη διαδικασία μετάβασης που αναφέρεται στο στοιχείο α) και τα οποία πρέπει να υποστηριχθούν από το ΤΔΜ, σύμφωνα με την παράγραφο 1·
 - γ) αξιολόγηση των προβλημάτων μετάβασης που αντιμετωπίζουν τα εδάφη που επηρεάζονται αρνητικά σε μεγαλύτερο βαθμό, καθώς και αξιολόγηση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών επιπτώσεων της μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, με προσδιορισμό του δυνητικού αριθμού των θέσεων εργασίας που επηρεάζονται και των θέσεων εργασίας που χάνονται, των αναπτυξιακών αναγκών και των στόχων που πρέπει να επιτευχθούν έως το 2030 σε σύνδεση με τον μετασχηματισμό ή τη διακοπή των δραστηριοτήτων έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στα εν λόγω εδάφη·
 - δ) περιγραφή της προσδοκώμενης συνεισφοράς από το ΤΔΜ για την αντιμετώπιση των κοινωνικών, των οικονομικών και των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της μετάβασης προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία·
 - ε) αξιολόγηση της συνέπειας του εδαφικού σχεδίου με άλλες εθνικές, περιφερειακές ή εδαφικές στρατηγικές και σχέδια·

¹⁷

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1059/2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Μαΐου 2003, για τη θέσπιση μιας κοινής ονοματολογίας των εδαφικών στατιστικών μονάδων (NUTS) (ΕΕ L 154 της 21.6.2003, σ. 1).

- στ) περιγραφή των μηχανισμών διακυβέρνησης που συνίστανται στις συμφωνίες σύμπραξης, στα σχεδιαζόμενα μέτρα παρακολούθησης και αξιολόγησης και στους αρμόδιους φορείς·
 - ζ) περιγραφή του είδους των πράξεων που προβλέπεται να υλοποιηθούν και της προσδοκώμενης συμβολής τους στην άμβλυνση των επιπτώσεων της μετάβασης·
 - η) όταν παρέχεται στήριξη για παραγωγικές επενδύσεις σε επιχειρήσεις εκτός των ΜΜΕ, εξαντλητικό κατάλογο των εν λόγω πράξεων και επιχειρήσεων και αιτιολόγηση της αναγκαιότητας αυτής της στήριξης με μελέτη αποκλίσεων στην οποία θα πρέπει να καταδεικνύεται ότι, αν δεν γίνει η επένδυση, ο αριθμός των θέσεων εργασίας που αναμένεται να απολεσθούν θα υπερβεί τον αριθμό των θέσεων εργασίας που αναμένεται να δημιουργηθούν·
 - θ) όταν παρέχεται στήριξη σε επενδύσεις για την επίτευξη μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από δραστηριότητες που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της οδηγίας 2003/87/ΕΚ, εξαντλητικό κατάλογο των πράξεων που πρόκειται να υποστηριχθούν και αιτιολόγηση ότι συμβάλλουν στη μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία και οδηγούν σε σημαντική μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, σαφώς κάτω των σχετικών δεικτών αναφοράς που χρησιμοποιούνται για τη δωρεάν κατανομή δικαιωμάτων εκπομπής βάσει της οδηγίας 2003/87/ΕΚ, και με την προϋπόθεση ότι είναι απαραίτητες για την προστασία σημαντικού αριθμού θέσεων εργασίας·
 - ι) συνέργεια και συμπληρωματικότητα με άλλα ενωσιακά προγράμματα και πυλώνες του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης για την κάλυψη των αναπτυξιακών αναγκών που εντοπίστηκαν.
3. Στην κατάρτιση και στην υλοποίηση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης συμμετέχουν οι οικείοι εταίροι σύμφωνα με το άρθρο [6] του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ].
4. Τα εδαφικά σχέδια δίκαιης μετάβασης συνάδουν με τις εδαφικές στρατηγικές που αναφέρονται στο άρθρο [23] του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ], με τις σχετικές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, με τα ΕΣΕΚ και με τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων.

Όταν η αναθεώρηση ενός εθνικού σχεδίου για την ενέργεια και το κλίμα βάσει του άρθρου 14 του κανονισμού (ΕΕ) 2018/1999 επιβάλλει την αναθεώρηση ενός εδαφικού σχεδίου δίκαιης μετάβασης, η αναθεώρηση αυτή διενεργείται στο πλαίσιο της διαδικασίας ενδιάμεσης επανεξέτασης, σύμφωνα με το άρθρο 14 του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ].

Άρθρο 8 *Δείκτες*

1. Καθορίζονται κοινοί δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων όπως ορίζονται στο παράρτημα ΙΙΙ και, όταν αυτό αιτιολογείται δεόντως στο εδαφικό σχέδιο δίκαιης μετάβασης, ειδικοί για το πρόγραμμα δείκτες εκροών και αποτελεσμάτων, σύμφωνα με [το άρθρο 12 παράγραφος 1 δεύτερο εδάφιο στοιχείο α)], [το άρθρο 17 παράγραφος 3 στοιχείο δ) σημείο ii)] και [το άρθρο 37 παράγραφος 2 στοιχείο β)] του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ].

2. Για τους δείκτες εκροών, οι τιμές βάσης ορίζονται σε μηδέν. Τα ορόσημα που έχουν καθοριστεί για το 2024 και οι στόχοι που έχουν τεθεί για το 2029 είναι σωρευτικά. Από τη στιγμή που θα εγκριθεί από την Επιτροπή η αίτηση τροποποίησης του προγράμματος, η οποία υποβάλλεται σύμφωνα με το άρθρο [14 παράγραφος 2] του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ], οι στόχοι δεν αναθεωρούνται.
3. Όταν μια προτεραιότητα ΤΔΜ παρέχει στήριξη σε δραστηριότητες που αναφέρονται στο άρθρο 4 παράγραφος 2 στοιχεία η), θ) ή ι), τα στοιχεία σχετικά με τους δείκτες για τους συμμετέχοντες διαβιβάζονται μόνον όταν είναι διαθέσιμα όλα τα στοιχεία που αφορούν τον εκάστοτε συμμετέχοντα, τα οποία απαιτούνται βάσει του παραρτήματος ΙΙΙ.
4. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 10 για την τροποποίηση του παραρτήματος ΙΙΙ, ώστε να κάνει τις αναγκαίες προσαρμογές στον κατάλογο των δεικτών που πρέπει να χρησιμοποιούνται.

Άρθρο 9

Δημοσιονομικές διορθώσεις

Όταν η Επιτροπή συμπεραίνει, με βάση την εξέταση της τελικής έκθεσης επιδόσεων του προγράμματος, ότι δεν έχει επιτευχθεί τουλάχιστον το 65 % του στόχου που έχει καθοριστεί για έναν ή περισσότερους δείκτες εκροών ή αποτελεσμάτων για τους πόρους του ΤΔΜ, μπορεί να προβεί σε δημοσιονομικές διορθώσεις, σύμφωνα με το άρθρο [98] του κανονισμού (ΕΕ) [νέος ΚΚΔ], μειώνοντας τη στήριξη του ΤΔΜ στην εν λόγω προτεραιότητα κατ' αναλογία προς τα αποτελέσματα.

Άρθρο 10

Άσκηση της εξουσιοδότησης

1. Ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις υπό τους όρους του παρόντος άρθρου.
2. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 8 παράγραφος 4 εξουσία έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξεων ανατίθεται στην Επιτροπή για αόριστο χρονικό διάστημα από [την ημερομηνία έναρξης ισχύος του παρόντος κανονισμού].
3. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 8 παράγραφος 4 εξουσιοδότηση μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο. Η απόφαση ανάκλησης τερματίζει την εξουσιοδότηση που προσδιορίζεται στην εν λόγω απόφαση. Παράγει αποτελέσματα την επομένη της δημοσίευσης της απόφασης στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* ή σε μεταγενέστερη ημερομηνία που ορίζεται στην απόφαση. Δεν θίγει το κύρος των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που ήδη ισχύουν.
4. Πριν από την έκδοση μιας κατ' εξουσιοδότηση πράξης, η Επιτροπή διεξάγει διαβουλεύσεις με εμπειρογνώμονες που ορίζουν τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις αρχές της διοργανικής συμφωνίας της 13ης Απριλίου 2016 για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου.
5. Μόλις εκδώσει κατ' εξουσιοδότηση πράξη, η Επιτροπή την κοινοποιεί ταυτόχρονα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.
6. Η κατ' εξουσιοδότηση πράξη που εκδίδεται δυνάμει του άρθρου 8 παράγραφος 4 τίθεται σε ισχύ μόνον εφόσον δεν έχει διατυπωθεί αντίρρηση από το Ευρωπαϊκό

Κοινοβούλιο ή το Συμβούλιο εντός δύο μηνών από την ημέρα που η πράξη κοινοποιείται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο ή αν, πριν λήξει αυτή η περίοδος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ενημερώσουν αμφότερα την Επιτροπή ότι δεν θα προβάλλουν αντιρρήσεις. Η προθεσμία αυτή παρατείνεται κατά δύο μήνες με πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή του Συμβουλίου.

Άρθρο 11

Έναρξη ισχύος

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την [εικοστή] ημέρα από τη δημοσίευσή του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
[Ο Πρόεδρος]/[Η Πρόεδρος]

Για το Συμβούλιο
[Ο Πρόεδρος]/[Η Πρόεδρος]

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ/ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

1.1. Τίτλος της πρότασης/πρωτοβουλίας

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης

1.2. Σχετικοί τομείς πολιτικής (ομάδα προγραμμάτων)

Περιβάλλον και δράση για το κλίμα εν αναμονή της έγκρισης των προτάσεων του ΠΔΠ

1.3. Η πρόταση/πρωτοβουλία αφορά:

X νέα δράση

☐ νέα δράση μετά από πιλοτικό έργο / προπαρασκευαστική ενέργεια¹⁸

☐ την παράταση υφιστάμενης δράσης

☐ συγχώνευση ή επαναπροσανατολισμό μίας ή περισσότερων δράσεων προς άλλη/νέα δράση

1.4. Αιτιολόγηση της πρότασης/πρωτοβουλίας

1.4.1. Βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη κάλυψη αναγκών, συμπεριλαμβανομένου λεπτομερούς χρονοδιαγράμματος για τη σταδιακή υλοποίηση της πρωτοβουλίας

Δεύτερο εξάμηνο του 2020 - Έκδοση του κανονισμού

Έναρξη το 2020 - Κατάρτιση των εδαφικών σχεδίων δίκαιης μετάβασης στα κράτη μέλη

Στη διάρκεια του 2021 - Έγκριση και έναρξη υλοποίησης του προγράμματος

1.4.2. Προστιθέμενη αξία της ενωσιακής παρέμβασης (που μπορεί να προκύπτει από διάφορους παράγοντες, π.χ. οφέλη από τον συντονισμό, ασφάλεια δικαίου, μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα ή συμπληρωματικότητα). Για τους σκοπούς του παρόντος σημείου, «προστιθέμενη αξία της ενωσιακής παρέμβασης» είναι η αξία που απορρέει από την ενωσιακή παρέμβαση και η οποία προστίθεται στην αξία που θα είχε δημιουργηθεί αν τα κράτη μέλη ενεργούσαν μεμονωμένα.

Η δράση της ΕΕ για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης δικαιολογείται βάσει των στόχων που ορίζει το άρθρο 174 της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις αγροτικές περιοχές, στις περιοχές στις οποίες συντελείται βιομηχανική μετάβαση και στις περιοχές που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα.

Η μετάβαση προς μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία είναι δύσκολο εγχείρημα για όλα τα κράτη μέλη. Θα είναι ακόμη πιο δύσκολο για εκείνα τα κράτη μέλη τα οποία εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από ορυκτά καύσιμα ή βιομηχανίες έντασης εκπομπών

¹⁸

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 58 παράγραφος 2 στοιχείο α) ή β) του δημοσιονομικού κανονισμού.

αερίων του θερμοκηπίου που θα καταργηθούν σταδιακά ή θα επηρεαστούν σοβαρά από τη μετάβαση και τα οποία δεν διαθέτουν τα οικονομικά μέσα για να προσαρμοστούν, ώστε να επιτύχουν την κλιματική ουδετερότητα. Το ΤΔΜ βοηθά να ξεπεραστούν τα προβλήματα της μετάβασης και ενισχύει τον βαθμό δημοσιονομικής ικανότητας των κρατών μελών να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες επενδύσεις και να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες.

1.4.3. Διδάγματα από ανάλογες εμπειρίες του παρελθόντος

Έχουν ήδη αναληφθεί δράσεις σε επίπεδο Ένωσης, στο πλαίσιο, αφενός, των πρωτοβουλιών για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα οι οποίες βρίσκονται υπό μετάβαση και, αφετέρου, των πιλοτικών δράσεων για τις περιφέρειες σε βιομηχανική μετάβαση με σκοπό την προώθηση της ενεργειακής και κλιματικής μετάβασης. Παρ' όλο που το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης επιδιώκει ευρύτερους στόχους και προσφέρει μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση, μπορούν να αντληθούν χρήσιμα διδάγματα από αυτές τις πρωτοβουλίες για τον προγραμματισμό και την εκτέλεση των κονδυλίων του Ταμείου.

Πρώτον, η πρωτοβουλία για τις περιφέρειες εξόρυξης άνθρακα που βρίσκονται σε μετάβαση υποστηρίζει τη μετάβαση 21 πιλοτικών περιφερειών με οικονομίες που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τον άνθρακα. Οι διαρθρωτικές αλλαγές αντιμετωπίζονται με ολιστική προσέγγιση, που περιλαμβάνει την οικονομική, βιομηχανική, τεχνολογική και κοινωνική διάσταση της διαδικασίας μετασχηματισμού, με τη συμμετοχή και τη στενή συνεργασία των τοπικών φορέων.

Η στήριξη επικεντρώνεται στον οικονομικό μετασχηματισμό σύμφωνα με τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης (π.χ. στήριξη ΜΜΕ, εκκολαπτηρίων επιχειρήσεων, στήριξη της καινοτομίας της βιομηχανίας και της συνεργασίας των ερευνητών), στην απόκτηση νέων δεξιοτήτων από εργαζομένους που παραδοσιακά εργάζονταν σε τομείς σχετιζόμενους με τον άνθρακα και στην προαγωγή της ενεργειακής απόδοσης και των εναλλακτικών, ανανεώσιμων μορφών ενέργειας.

Η επιτυχία της πρωτοβουλίας εξαρτάται από τον βαθμό στον οποίο θα την ενστερνιστούν τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη και οι περιφέρειες. Εξασφαλίζεται μόχλευση από τις εθνικές απαιτήσεις συγχρηματοδότησης βάσει της επιμερισμένης διαχείρισης, καθώς και από τη συμμετοχή εταίρων στην αναπτυξιακή στρατηγική.

Ομοίως, για να βοηθηθούν οι περιφέρειες της ΕΕ να διαχειριστούν τη μετάβαση προς μια πιο βιώσιμη οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, έχει προσφερθεί ειδική στήριξη για την τόνωση της καινοτομίας, την άρση των επενδυτικών φραγμών, τον εφοδιασμό των πολιτών με τις κατάλληλες δεξιότητες και τη διαχείριση της βιομηχανικής αλλαγής που προκαλείται από την ενεργειακή και την κλιματική μετάβαση. Στο πλαίσιο της πιλοτικής δράσης παρέχεται στήριξη από εμπειρογνώμονες της Επιτροπής, καθώς και τεχνική βοήθεια από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Έχουν επιλεγεί 12 περιφέρειες για στήριξη από την ΕΕ.

1.4.4. Συμβατότητα και ενδεχόμενη συνέργεια με άλλα κατάλληλα μέσα

Η υλοποίηση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και η εκτέλεση των κονδυλίων του θα διέπεται από τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων, από τον οποίο διέπονται επίσης, μεταξύ άλλων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+. Γι' αυτόν τον λόγο, θα υπάρξει συμπληρωματικότητα και συνέργεια σε πολύ υψηλό βαθμό με τα Ταμεία αυτά, μεταξύ άλλων, μέσω ειδικών μεταφορών από τα δύο Ταμεία της πολιτικής για τη

συνοχή. Το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα συντονίζεται επίσης στενά με τους άλλους πυλώνες του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης. Το Ταμείο αναμένεται να αποφέρει αποτελέσματα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και του επενδυτικού σχεδίου για μια βιώσιμη Ευρώπη. Θα έχει επίσης ισχυρούς δεσμούς με τις πρωτοβουλίες που αναφέρονται στο σημείο 1.4.3.

1.5. Διάρκεια και δημοσιονομικές επιπτώσεις

X περιορισμένη διάρκεια

- ☐ με ισχύ από [HH/MM]EEEE έως [HH/MM]EEEE
- **X** Δημοσιονομικές επιπτώσεις από το 2021 έως το 2027 στις πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων και από το 2021 έως την περίοδο μετά το 2027 στις πιστώσεις πληρωμών.

☐ απεριόριστη διάρκεια

- Περίοδος σταδιακής εφαρμογής από το EEEE έως το EEEE,
- και στη συνέχεια πλήρης εφαρμογή.

1.6. Προβλεπόμενοι τρόποι διαχείρισης¹⁹

☐ Άμεση διαχείριση από την Επιτροπή

- ☐ από τις υπηρεσίες της, συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού της στις αντιπροσωπείες της Ένωσης
- ☐ από τους εκτελεστικούς οργανισμούς

X Επιμερισμένη διαχείριση με τα κράτη μέλη

☐ Έμμεση διαχείριση με ανάθεση καθηκόντων εκτέλεσης του προϋπολογισμού:

- ☐ σε τρίτες χώρες ή οργανισμούς που αυτές έχουν ορίσει
- ☐ σε διεθνείς οργανισμούς και στις οργανώσεις τους (να προσδιοριστούν)
- ☐ στην ΕΤΕπ και στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων
- ☐ στους οργανισμούς που αναφέρονται στα άρθρα 70 και 71 του δημοσιονομικού κανονισμού
- ☐ σε οργανισμούς δημοσίου δικαίου
- ☐ σε οργανισμούς που διέπονται από ιδιωτικό δίκαιο και έχουν αποστολή δημόσιας υπηρεσίας, στον βαθμό που παρέχουν επαρκείς οικονομικές εγγυήσεις
- ☐ σε οργανισμούς που διέπονται από το ιδιωτικό δίκαιο κράτους μέλους, στους οποίους έχει ανατεθεί η εκτέλεση σύμπραξης δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και οι οποίοι παρέχουν επαρκείς οικονομικές εγγυήσεις
- ☐ σε πρόσωπα επιφορτισμένα με την εκτέλεση συγκεκριμένων δράσεων στην ΚΕΠΠΑ βάσει του τίτλου V της ΣΕΕ και τα οποία προσδιορίζονται στην αντίστοιχη βασική πράξη.
- *Αν αναφέρονται περισσότεροι του ενός τρόποι διαχείρισης, να διευκρινιστούν στο τμήμα «Παρατηρήσεις».*

¹⁹

Οι λεπτομέρειες σχετικά με τους τρόπους διαχείρισης και οι παραπομπές στον δημοσιονομικό κανονισμό είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο BudgWeb:
<https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

2.1. Κανόνες παρακολούθησης και υποβολής εκθέσεων

Να προσδιοριστούν η συχνότητα και οι όροι.

Το σύστημα παρακολούθησης και οι κανόνες υποβολής εκθέσεων θα διέπονται από τον κανονισμό περί κοινών διατάξεων («ΚΚΔ») και θα είναι ταυτόσημοι με εκείνους που ισχύουν για τα υπόλοιπα επτά Ταμεία επιμερισμένης διαχείρισης βάσει του ΚΚΔ.

Οι κανόνες του ΚΚΔ βασίζονται στις βέλτιστες πρακτικές της περιόδου 2014-2020 και θα εξακολουθήσουν να βασίζονται σε σύστημα επιμερισμένης διαχείρισης. Οι επιτροπές παρακολούθησης που συγκροτούνται για κάθε πρόγραμμα θα αποκτήσουν σημαντικότερο ρόλο στην εποπτεία των επιδόσεων των προγραμμάτων και όλων των παραγόντων που επηρεάζουν την υλοποίηση. Για λόγους διαφάνειας, τα έγγραφα που υποβάλλονται στις επιτροπές παρακολούθησης θα πρέπει να είναι δημοσίως διαθέσιμα. Οι ετήσιες συνεδριάσεις επανεξέτασης των επιδόσεων μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών συμπληρώνουν το σύστημα. Θα ισχύει η υποχρέωση υποβολής τελικής έκθεσης επιδόσεων.

Ο καθορισμός κοινών εφαρμοστέων δεικτών θα συμβάλει στη διαθεσιμότητα των πληροφοριών παρακολούθησης που μπορούν να συγκεντρώνονται σε επίπεδο Ένωσης. Οι δείκτες αυτοί ορίζονται χωριστά για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης αλλά σε συνεκτικό πλαίσιο με τους δείκτες που προτάθηκαν για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Τα ηλεκτρονικά δεδομένα καθιστούν δυνατό τον συνδυασμό της απλοποίησης με τη διαφάνεια. Κατά την περίοδο 2014-2020, υπήρχε απαίτηση θέσπισης συστήματος ηλεκτρονικής ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ δικαιούχων και διαχειριστικών αρχών καθώς και μεταξύ των διαφόρων αρχών του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου. Ο ισχύων κανονισμός βασίζεται σ' αυτό και αναπτύσσει περαιτέρω ορισμένες πτυχές όσον αφορά τη συλλογή δεδομένων. Όλα τα δεδομένα που είναι απαραίτητα για την παρακολούθηση της προόδου κατά την υλοποίηση, συμπεριλαμβανομένων των αποτελεσμάτων και των επιδόσεων των προγραμμάτων, θα διαβιβάζονται πλέον ηλεκτρονικά.

2.2. Συστήματα διαχείρισης και ελέγχου

2.2.1. Αιτιολόγηση των τρόπων διαχείρισης, των μηχανισμών εκτέλεσης της χρηματοδότησης, των όρων πληρωμής και της προτεινόμενης στρατηγικής ελέγχου

Το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου θα διέπεται από τον ΚΚΔ και θα είναι ταυτόσημο με εκείνο που ισχύει για τα υπόλοιπα επτά Ταμεία επιμερισμένης διαχείρισης βάσει του ΚΚΔ.

Δεδομένων των θετικών αποτελεσμάτων από τη μείωση των ποσοστών σφάλματος που ανέφερε το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο (καθώς και της αβεβαιότητας που προκύπτει από το γεγονός ότι το σύστημα δεν ίσχυε για έναν πλήρη κύκλο εφαρμογής προγραμμάτων και, επομένως, δεν είναι δυνατόν να συναχθούν οριστικά συμπεράσματα για όλες τις πτυχές του), είναι αναγκαίο να διατηρηθούν οι υφιστάμενες θεμελιώδεις αρχές του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου και οι κανόνες δημοσιονομικής διαχείρισης που θεσπίστηκαν για την περίοδο 2014-2020.

Ωστόσο, είναι επίσης αναγκαίο να αναγνωριστούν οι καθυστερήσεις στην έναρξη της υλοποίησης για την περίοδο 2014-2020 και, σε κάποιες περιπτώσεις, ο περιττός

διοικητικός φόρτος που δημιούργησαν ορισμένες από τις απαιτήσεις. Ως εκ τούτου, προτείνεται να καθοριστούν με μεγαλύτερη σαφήνεια τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των διαφόρων φορέων του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, ιδίως όσον αφορά την επιλογή των πράξεων και τις απαιτήσεις για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Όλες οι λεπτομέρειες και οι δευτερογενείς κανόνες που μέχρι πρότινος καθορίζονταν στο παράγωγο δίκαιο περιλαμβάνονται στο νομοθετικό κείμενο με στόχο τη διασφάλιση της προβλεψιμότητας. Δεν υπάρχει απαίτηση για τη διενέργεια διαδικασίας καθορισμού των αρχών· οι διατάξεις προωθούν τη μεταφορά των υφιστάμενων συστημάτων. Προτείνεται μεγαλύτερη απλοποίηση για προγράμματα με σύστημα διαχείρισης και ελέγχου που λειτουργεί εύρυθμα και τα οποία έχουν καλό ιστορικό επιδόσεων. Αποσαφηνίζονται επίσης απαιτήσεις όσον αφορά τις διαχειριστικές επαληθεύσεις βάσει κινδύνου, τις ρυθμίσεις ενιαίου ελέγχου, καθώς και στον τομέα των ελάχιστων απαιτήσεων για τα μικρότερα προγράμματα όπου ενδέχεται να χρειάζεται να χρησιμοποιηθούν μέθοδοι μη στατιστικής δειγματοληψίας.

2.2.2. *Πληροφορίες σχετικά με τους κινδύνους που έχουν εντοπιστεί και τα συστήματα εσωτερικού ελέγχου που έχουν δημιουργηθεί για τον μετριασμό τους*

Οι επιλογές τροποποιήσεων και απλοποίησης που εξετάστηκαν από την Επιτροπή για την περίοδο μετά το 2020 λαμβάνουν υπόψη διάφορες συστάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με την προετοιμασία της νομοθεσίας μετά το 2020, και ιδίως αυτές που ζητούν επανεξέταση του σχεδιασμού του μηχανισμού υλοποίησης για τα Ταμεία (σύσταση 1 της έκθεσης ελέγχου 2015/AUD/0195) λαμβανομένων υπόψη των προτάσεων της ομάδας υψηλού επιπέδου.

Τα υψηλά ποσοστά σφάλματος κατά το παρελθόν συνδέονταν συχνά με την έλλειψη ασφάλειας δικαίου και τις αποκλίνουσες ερμηνείες των ίδιων κανόνων, όπως στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων. Η Επιτροπή εισάγει διάφορες πτυχές στη νέα πρόταση ΚΚΔ, όπως διαχειριστικές επαληθεύσεις βάσει κινδύνου, στρατηγική ελέγχου βάσει κινδύνου, κανόνες σχετικά με μια αναλογική ανάγκη για στατιστική δειγματοληψία και ειδικές διατάξεις σχετικά με την αναλογικότητα των ελέγχων και την εξάρτηση από τα εθνικά συστήματα διαχείρισης και ελέγχου.

Τα αναλυτικά παραρτήματα σχετικά με τις συναφείς πτυχές των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου αποσκοπούν στην παροχή ασφάλειας δικαίου χωρίς την ανάγκη για χρονοβόρες δευτερογενείς νομοθετικές πράξεις ή μακροσκελή επεξηγηματικά σημειώματα που ακολουθούν συνήθως την έκδοση του ΚΚΔ.

2.2.3. *Εκτίμηση και αιτιολόγηση της οικονομικής αποδοτικότητας των ελέγχων (λόγος του κόστους του ελέγχου προς την αξία των σχετικών κονδυλίων που αποτελούν αντικείμενο διαχείρισης) και αξιολόγηση του εκτιμώμενου επιπέδου κινδύνου σφάλματος (κατά την πληρωμή και κατά το κλείσιμο)*

Ο τρέχων μηχανισμός υλοποίησης που εφαρμόζεται κατά την επιμερισμένη διαχείριση δέχεται ενίοτε επικρίσεις, μεταξύ άλλων και από το Ελεγκτικό Συνέδριο, ως υπερβολικά περίπλοκος και επιρρεπής σε σφάλματα με υψηλό κόστος σε όλα τα επίπεδα ελέγχου. Η Επιτροπή εξέτασε προσεκτικά όλα αυτά τα καθοριστικής σημασίας στοιχεία προκειμένου να βρει την κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της λογοδοσίας, της απλοποίησης και των επιδόσεων.

Η απλοποίηση έχει εισαχθεί με στόχο να αποφευχθεί ο κίνδυνος αλληλεπικάλυψης ανάμεσα στους ελέγχους στους οποίους υποβάλλονται οι δικαιούχοι σε διάφορα

επίπεδα, καθώς και μεταξύ των διαφόρων λειτουργιών του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου. Για παράδειγμα, για την περίοδο μετά το 2020, οι αρχές πιστοποίησης (που αυτή τη στιγμή είναι πάνω από 210) αντικαθίστανται από μια λογιστική διαδικασία η οποία στο μέλλον δεν θα μπορεί να πραγματοποιήσει διπλούς ελέγχους. Επιπλέον, προτείνεται εξορθολογισμός των δραστηριοτήτων λογιστικού ελέγχου με μείωση των λογιστικών ελέγχων πράξεων που διενεργούνται στο επίπεδο των δικαιούχων. Πράγματι, προβλέπονται ειδικές διατάξεις για τις ενισχυμένες αναλογικές ρυθμίσεις, οι οποίες λαμβάνουν υπόψη την αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου ενός προγράμματος κατά το παρελθόν (ιστορικό επιδόσεων).

Σε ό,τι αφορά το στοχευόμενο επίπεδο διασφάλισης, κατά το στάδιο των νομοθετικών προτάσεων στόχος είναι να διατηρηθεί το ποσοστό σφάλματος κάτω από το όριο σημαντικότητας του 2 %. Ένα διαφορετικό κατώτατο όριο σημαντικότητας θα μπορούσε να συζητηθεί μόνο κατά περίπτωση, υπό το πρίσμα της νομοθετικής συζήτησης, ιδίως αν η νομοθετική αρχή δεν θα ενέκρινε (πλήρως) τις προτεινόμενες απλουστεύσεις του προγράμματος και/ή θα περιόριζε τους ελέγχους, γεγονός που θα είχε επιπτώσεις στο αναμενόμενο ποσοστό σφάλματος.

2.3. Μέτρα για την πρόληψη περιπτώσεων απάτης και παρατυπίας

Να προσδιοριστούν τα ισχύοντα ή τα προβλεπόμενα μέτρα πρόληψης και προστασίας, π.χ. στη στρατηγική για την καταπολέμηση της απάτης.

Η Επιτροπή συνεχίζει να εξετάζει τις δυνατότητες για περαιτέρω ενίσχυση όλων των μέτρων που θα εφαρμόζονται από τις διαχειριστικές αρχές με σκοπό την πρόληψη της απάτης και των παρατυπιών μετά το 2020.

Οι διαχειριστικές αρχές θα πρέπει να διατηρούν αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα και διαδικασίες καταπολέμησης της απάτης, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη τους εντοπιζόμενους κινδύνους απάτης.

Η ηλεκτρονική συνοχή και τα διαλογικά συστήματα ΤΠ θα εξακολουθήσουν να αποτελούν βασικές απαιτήσεις για το μέλλον. Οι διαχειριστικές αρχές θα μπορούν να μεταφέρουν τις διαδικασίες και τα συστήματα πρόληψης των παρατυπιών και της απάτης που εφαρμόζουν.

3. ΕΚΤΙΜΩΜΕΝΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ/ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

3.1. Τομέας του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου και νέες γραμμές δαπανών του προϋπολογισμού που προτείνονται

Τομέας του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου	Γραμμή του προϋπολογισμού	Type of δαπάνες	Συμμετοχή			
	Αριθμός	ΔΠ/ΜΔΠ ²⁰	χωρών ΕΖΕΣ ²¹	υποψηφίων για ένταξη χωρών ²²	τρίτων χωρών	κατά την έννοια του άρθρου [21 παράγραφος 2 στοιχείο β)] του δημοσιονομικού κανονισμού
03.Φυσικοί πόροι και περιβάλλον	XX.XX Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ)	ΔΠ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΟΧΙ

²⁰ ΔΠ = Διαχωριζόμενες πιστώσεις / ΜΔΠ = Μη διαχωριζόμενες πιστώσεις.

²¹ ΕΖΕΣ: Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών.

²² Υποψήφιες χώρες και, κατά περίπτωση, δυνάμει υποψήφια μέλη της ΕΕ από τα Δυτικά Βαλκάνια.

3.2. Εκτιμώμενες επιπτώσεις στις δαπάνες

3.2.1. Συνοπτική παρουσίαση των εκτιμώμενων επιπτώσεων στις δαπάνες

εκατ. ευρώ σε τιμές 2018 (τρία δεκαδικά ψηφία)

Τομέας του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου	03.	Φυσικοί πόροι και περιβάλλον
---	------------	------------------------------

			2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Μετά το 2027	ΣΥΝΟΛΟ
XX.XX Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ)	Αναλήψεις υποχρεώσεων	(1)	1.036,000	1.047,000	1.059,000	1.071,000	1.083,000	1.095,000	1.109,000		7.500,000
	Πληρωμές	(2)	43,051	48,460	436,016	539,405	944,231	1.221,051	1.194,277	3.073,509	7.500,000
Πιστώσεις διοικητικού χαρακτήρα χρηματοδοτούμενες από το κονδύλιο του προγράμματος ²³	Αναλήψεις υποχρεώσεων = Πληρωμές	(3)									
ΣΥΝΟΛΟ πιστώσεων για το χρηματοδοτικό κονδύλιο του προγράμματος	Αναλήψεις υποχρεώσεων	=1+3	1.036,000	1.047,000	1.059,000	1.071,000	1.083,000	1.095,000	1.109,000		7.500,000
	Πληρωμές	=2+3	43,051	48,460	436,016	539,405	944,231	1.221,051	1.194,277	3.073,509	7.500,000

Τομέας του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου	7	«Διοικητικές δαπάνες»
---	----------	-----------------------

Αυτό το τμήμα θα πρέπει να συμπληρωθεί με «στοιχεία διοικητικού χαρακτήρα του προϋπολογισμού» τα οποία θα εισαχθούν, καταρχάς, στο [παράρτημα του νομοθετικού δημοσιονομικού δελτίου](#), που τηλεφορτώνεται στο DECIDE για διυπηρεσιακή διαβούλευση.

²³ Τεχνική και/ή διοικητική βοήθεια και δαπάνες στήριξης της εφαρμογής προγραμμάτων και/ή δράσεων της ΕΕ (πρώην γραμμές «ΒΑ»), έμμεση έρευνα, άμεση έρευνα.

σε εκατ. EUR (με τρία δεκαδικά ψηφία)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Μετά το 2027	ΣΥΝΟΛΟ
Ανθρώπινοι πόροι		3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300		23.100
Άλλες διοικητικές δαπάνες										
ΣΥΝΟΛΟ πιστώσεων του ΤΟΜΕΑ 7 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου	(Σύνολο αναλήψεων υποχρεώσεων = Σύνολο πληρωμών)	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300		23.100

σε εκατ. EUR (με τρία δεκαδικά ψηφία)

		2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Μετά το 2027	ΣΥΝΟΛΟ
ΣΥΝΟΛΟ πιστώσεων μεταξύ ΤΟΜΕΩΝ του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου	Αναλήψεις υποχρεώσεων	1.039,300	1.050,300	1.062,300	1.074,300	1.086,300	1.098,300	1.112,300		7.523,100
	Πληρωμές	46,351	51,760	439,316	542,705	947,531	1.224,351	1.197,577	3.076,809	7.523,100

3.2.2. Συνοπτική παρουσίαση των εκτιμώμενων επιπτώσεων στις πιστώσεις διοικητικού χαρακτήρα

- Η πρόταση/πρωτοβουλία δεν συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση πιστώσεων διοικητικού χαρακτήρα
- Χ Η πρόταση/πρωτοβουλία συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση πιστώσεων διοικητικού χαρακτήρα, όπως εξηγείται κατωτέρω:

σε εκατ. EUR (με τρία δεκαδικά ψηφία)

Έτη	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	ΣΥΝΟΛΟ
-----	------	------	------	------	------	------	------	--------

TOMEAΣ 7 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου								
Ανθρώπινοι πόροι	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	23.100
Άλλες διοικητικές δαπάνες								
Υποσύνολο TOMEA 7 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	23.100

Εκτός του TOMEA 7²⁴ του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου								
Ανθρώπινοι πόροι								
Άλλες δαπάνες διοικητικού χαρακτήρα								
Υποσύνολο Εκτός του TOMEA 7 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου								

ΣΥΝΟΛΟ	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300	23.100
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	---------------

Οι απαιτούμενες πιστώσεις για ανθρώπινους πόρους και άλλες δαπάνες διοικητικού χαρακτήρα θα καλυφθούν από τις πιστώσεις της ΓΔ που έχουν ήδη διατεθεί για τη διαχείριση της δράσης και/ή έχουν ανακατανομηθεί στο εσωτερικό της ΓΔ και οι οποίες θα συμπληρωθούν, κατά περίπτωση, με πρόσθετα κονδύλια που ενδέχεται να χορηγηθούν στην αρμόδια για τη διαχείριση ΓΔ στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας κατανομής και λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων δημοσιονομικών περιορισμών.

²⁴ Τεχνική και/ή διοικητική βοήθεια και δαπάνες στήριξης της εφαρμογής προγραμμάτων και/ή δράσεων της ΕΕ (πρώην γραμμές «ΒΑ»), έμμεση έρευνα, άμεση έρευνα.

3.2.2.1. Εκτιμώμενες ανάγκες σε ανθρώπινους πόρους

- Η πρόταση/πρωτοβουλία δεν συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση ανθρώπινων πόρων.
- X Η πρόταση/πρωτοβουλία συνεπάγεται τη χρησιμοποίηση ανθρώπινων πόρων, όπως εξηγείται κατωτέρω:

Εκτίμηση η οποία πρέπει να εκφράζεται σε μονάδες ισοδυνάμων πλήρους απασχόλησης

Έτη	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
• Θέσεις απασχόλησης του πίνακα προσωπικού (θέσεις μόνιμων και έκτακτων υπαλλήλων)							
Στην έδρα και στις αντιπροσωπείες της Επιτροπής	22	22	22	22	22	22	22
Στις αντιπροσωπείες							
Έρευνα							
• Εξωτερικό προσωπικό (σε μονάδα ισοδυνάμου πλήρους απασχόλησης: ΠΠΑ) – AC, AL, END, INT και JPD ²⁵							
Τομέας 7							
Χρηματοδοτούμεν ο από τον ΤΟΜΕΑ 7 του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου	- στην έδρα						
	- στις αντιπροσωπείες της ΕΕ						
Χρηματοδοτούμεν ο από το κονδύλιο του προγράμματος ²⁶	- στην έδρα						
	- στις αντιπροσωπείες της ΕΕ						
Έρευνα							
Άλλα (να προσδιοριστούν)							
ΣΥΝΟΛΟ	22	22	22	22	22	22	22

Οι ανάγκες σε ανθρώπινους πόρους θα καλυφθούν από το προσωπικό της ΓΔ που έχει ήδη διατεθεί για τη διαχείριση της δράσης και/ή έχει ανακατανεμηθεί στο εσωτερικό της ΓΔ και το οποίο θα συμπληρωθεί, εάν χρειαστεί, από πρόσθετους πόρους που μπορεί να διατεθούν στην αρμόδια για τη διαχείριση ΓΔ στο πλαίσιο της ετήσιας διαδικασίας κατανομής και λαμβανομένων υπόψη των υφιστάμενων δημοσιονομικών περιορισμών.

Περιγραφή των προς εκτέλεση καθηκόντων:

Μόνιμοι και έκτακτοι υπάλληλοι	• Να συμβάλουν στην ανάλυση, διαπραγμάτευση, τροποποίηση και/ή προετοιμασία των προτάσεων έγκρισης για προγράμματα και/ή έργα στα κράτη μέλη. • Να συμβάλουν στη διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των εγκεκριμένων προγραμμάτων/έργων. • Να διασφαλίσουν τη συμμόρφωση με τους κανόνες που διέπουν τα προγράμματα.
Εξωτερικό προσωπικό	

²⁵ AC = Συμβασιούχος υπάλληλος· AL = Τοπικός υπάλληλος· END = Αποσπασμένος εθνικός εμπειρογνώμονας· INT = Προσωρινό προσωπικό· JPD = Νέος επαγγελματίας σε αντιπροσωπεία της ΕΕ.

²⁶ Επιμέρους ανώτατο όριο εξωτερικού προσωπικού που καλύπτεται από επιχειρησιακές πιστώσεις (πρώην γραμμές «ΒΑ»).

3.2.3. Συμμετοχή τρίτων στη χρηματοδότηση

Η πρόταση/πρωτοβουλία:

- ☒ δεν προβλέπει συγχρηματοδότηση από τρίτους
- ☐ προβλέπει τη συγχρηματοδότηση από τρίτους που εκτιμάται παρακάτω:

Πιστώσεις σε εκατ. EUR (με τρία δεκαδικά ψηφία)

Έτη	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	ΣΥΝΟΛΟ
Προσδιορισμός του φορέα συγχρηματοδότησης								
ΣΥΝΟΛΟ συγχρηματοδοτούμενων πιστώσεων								

3.3. Εκτιμώμενες επιπτώσεις στα έσοδα

- ☒ Η πρόταση/πρωτοβουλία δεν έχει δημοσιονομικές επιπτώσεις στα έσοδα.
- ☐ Η πρόταση/πρωτοβουλία έχει τις δημοσιονομικές επιπτώσεις που περιγράφονται κατωτέρω:
- ☐ στους ιδίους πόρους
- ☐ στα λοιπά έσοδα

Να αναφερθεί αν τα έσοδα προορίζονται για γραμμές δαπανών ☐

σε εκατ. EUR (με τρία δεκαδικά ψηφία)

Γραμμή εσόδων του προϋπολογισμού:	Επιπτώσεις της πρότασης/πρωτοβουλίας ²⁷						
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Άρθρο							

Ως προς τα έσοδα «για ειδικό προορισμό», να προσδιοριστούν οι γραμμές δαπανών του προϋπολογισμού που επηρεάζονται.

Άλλες παρατηρήσεις (π.χ. μέθοδος/τύπος για τον υπολογισμό των επιπτώσεων στα έσοδα ή τυχόν άλλες πληροφορίες).

²⁷

Όσον αφορά τους παραδοσιακούς ιδίους πόρους (δασμούς, εισφορές ζάχαρης), τα αναγραφόμενα ποσά πρέπει να είναι καθαρά ποσά, δηλ. τα ακαθάριστα ποσά μετά την αφαίρεση του 20 % για έξοδα είσπραξης.